

**BEDENSEL ENGELLİ SPORCULARIN
SPORA ÖZGÜ BAŞARI MOTİVASYONLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Begüm YAŞAR SÖNMEZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

Doç. Dr. Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ

2018

Her Hakkı Saklıdır.

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

Begüm YAŞAR SÖNMEZ

BEDENSEL ENGELLİ SPORCULARIN SPORA ÖZGÜ BAŞARI
MOTİVASYONLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ

AĞRI-2018

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ danışmanlığında, Begüm YAŞAR SÖNMEZ tarafından hazırlanan bu çalışma/...../..... tarihinde aşağıdaki jüri tarafından.
..... Anabilim Dalı'ndatezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan :

İmza:

Jüri Üyesi :

İmza:

Jüri Üyesi :

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine ait olup;

Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../201.. tarih ve / nolu kararı ile onaylanmıştır.

.... / /

Doç. Dr. Alperen KAYSERİLİ
Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Bedensel Engelli Sporcuların Spora Özgü Başarı Motivasyonlarının Değerlendirilmesi” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Begüm YAŞAR SÖNMEZ

ÖZET

BEDENSEL ENGELLİ SPORCULARIN SPORA ÖZGÜ BAŞARI MOTİVASYONLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

YAŞAR SÖNMEZ, Begüm

Yüksek Lisans, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ

Temmuz-2018

Bu araştırmanın amacı Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu bünyesinde yer alan bireysel ve takım sporcularının başarı motivasyon düzeylerinin belirlenmesi ve çeşitli demografik değişkenlere göre karşılaştırılmasıdır. Araştırmamızın evreni Spor Genel Müdürlüğü verilerine göre 18 branşta yer alan kadın ve erkek toplam 2561 sporcudan oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini 425 sporcu oluşturmuştur. Ölçme aracı olarak 3 alt boyut ve toplamda 40 sorudan oluşan “Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde bilgisayar destekli veri çözümleme (SPSS 21) paket programı kullanılmıştır. Güç gösterme güdüsü, başarıya yaklaşma güdüsü ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü için her bir alt boyutun oluşturduğu ifadelerle verilen cevap puanları toplanarak yine her bir alt boyut için toplam puanlardan oluşan değişkenler oluşturulmuştur. Bu değişkenlere normallik uyumunu incelemek için kolmogrov-smirnov testi uygulanmış ve ilgili değişkenlerin 3’ünün de normal dağılımdan gelmediği görülmüştür. Bu bilgi ışığında katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre başarı motivasyonlarındaki farklılıkları incelemek için Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis testleri uygulanmıştır. Sonuç olarak, katılımcıların başarı motivasyon düzeylerinin yüksek olduğu, SZBMÖ’nin çeşitli demografik değişkenlere göre farklılaştığı ve başarısızlıktan kaçınma güdüsünün ise sporcuları diğer alt boyutlara oranla daha fazla güdülediği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Başarı Motivasyon, Bedensel Engelli, Engelli, Spor

ABSTRACT

EVALUATION OF SUCCESS MOTIVATIONS SPECIFIC TO THE SPORTS OF THE ATHLETES WITH PHYSICAL DISABILITIES

YAŞAR SÖNMEZ, Begüm

Graduate Studies, Physical Education and Sports Department
Thesis Consultant Associated Prof. Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ

July-2018

The purpose of this research is to determine and compare according to various demographic properties the success motivation levels of the individual and team athletes within the Turkish Sports Federation for the Physically Handicapped. The universe of our research consists of 2561 athletes, men and women, in total within 18 branches according to the data of the Sports General Directorate. The sampling of the research is formed of 425 athletes. As measurement tool, “Success Motivation Scale Specific to Sports” consisting of 3 sub dimensions and total of 40 questions is used. In the analysis of the data, the computer aided data analysis (SPSS 21) package program is used. The answer points for the statements formed by each sub dimension for motive to show strength, motive to achieve success and motive to evade failure are added and the variables are established by the total points for each sub dimension. To examine normality conformity in these variables, kolmogrov-smirnov test is applied and it is seen that none of the 3 examined variables comes from normal distribution. In light of this knowledge, in order to examine the differences in success motivation of the participants according to the socio-demographical properties Mann-Whitney U test and Kruskal-Wallis tests are applied. As a result, it can be said that the success motivation levels of the participants are high, SNSSS varies according to different demographic variables and motivation to evade failure drives the athletes more compared to other sub dimensions.

Keywords Success Motivation, Physically Handicapped, Handicapped, Sports

ÖNSÖZ

Geçmişten günümüze toplumlar içerisindeki yeri, önemi ve konumu farklılık göstermiş olan engellilik, son elli yılda sağlık alanında gelişmeler, toplumların engelli kavramına bakış açısının değişmesi, engelli kavramına yeni anlamlar eklenmesi farklı şekilde anlamlandırılmasına ve üzerinde yapılan araştırmaların artmasına sebep olmuştur. Engelli sporcular üzerinde yapılan araştırmalar ise 2. Dünya savaşı sonrası yaralanan askerlerin rehabilite edilmeleri amacıyla ilk olarak İngiltere’de ortaya çıkmıştır. Ülkemizde ise engelli sporcular üzerine yapılan çalışmalar 2000’li yıllarla beraber ortaya çıkmış çeşitli sınıf ve kategorilere ayrılarak günümüze kadar gelmiştir. Bedensel engelli sporcuların rehabilite edilmelerinde engellerinin vermiş olduğu eksikliği en aza indirmelerinde spor çok önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada bedensel engelli sporcuların spora özgü başarı motivasyon düzeylerinin değerlendirilmesi amaç edinilmiş yerli ve yabancı literatür taraması ve ölçme aracının çözümlenmesiyle çıkan sonuç ortaya konulmuştur. Bu amaçla bedensel engelli sporcuların spora katılımlarının artması, sporcuların motivasyon düzeylerinin ve kaynaklarının belirlenmesi açısından oldukça önemli olduğu söylenilebilir. Yaptığımız araştırmanın alanda yapılacak diğer araştırmalara yol gösterici olmasını temenni ederim.

Begüm YAŞAR SÖNMEZ

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ	ix
KISALTMALAR DİZİNİ	xi
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	1
1.3. Önem	1
1.4. Varsayımlar	2
1.5. Sınırlılıklar	2
1.6. Tanımlar	3
1.6.1. Engel.....	3
1.6.2. Engelli	3
1.6.3. Motivasyon.....	3
İKİNCİ BÖLÜM	4
2. GENEL BİLGİLER.....	4
2.1. Engellilik Kavramı	4
2.1.1. Engellilik nedenleri	5
2.1.2. Engelliliğin sınıflandırılması	5
2.1.2.1. Bedensel engellilik.....	5
2.1.2.2. Görme engelliliği	7
2.1.2.3. İşitme engelliliği	7
2.1.2.4. Dil ve konuşma engelliliği	7
2.1.2.5. Zihinsel engellilik	7
2.1.3. Engellilere ilişkin sayısal veriler	8
2.1.3.1. Dünyada engellilik durumu	8

2.1.3.2. Türkiye’de engellilik durumu	8
2.1.4. Engellilerin toplumsal yaşamdaki yeri ve psiko-sosyal sorunları	9
2.2. Engelliler ve Spor	11
2.2.1. Engelli sporları ve tarihsel gelişimi	13
2.2.1.1. Yaz oyunlarında yer alan branşlar	14
2.2.1.2. Kış oyunlarında yer alan branşlar	14
2.2.2. Bedensel engellilerde spor	15
2.3. Motivasyon Kavramı	17
2.3.1. Motivasyon türleri	18
2.3.1.1. İçsel motivasyon	18
2.3.1.2. Dışsal motivasyon	19
2.3.2. Sporda motivasyon	19
2.3.2.1. Bireyi spora yönlendiren ihtiyaçlar	20
2.3.2.1.1. Biyolojik ihtiyaçlar	20
2.3.2.1.2. Sosyal özellikler	20
2.3.2.1.3. Psikolojik özellikler	20
2.3.3. Sporda motivasyon çeşitleri	21
2.3.3.1. Nitelik açısından spor motivasyonu	21
2.3.3.1.1. Genel spor motivasyonu	21
2.3.3.1.2. Özel spor motivasyonu	21
2.3.3.2. Nicelik açısından spor motivasyonu	21
2.3.3.2.1. Yetersiz motivasyon	22
2.3.3.2.2. Aşırı motivasyon	22
2.3.3.2.3. Yeterli motivasyon	22
2.3.4. Sporcuyu motive eden kuramlar	22
2.3.4.1. Sporda başarı motivasyonu kuramı	23
2.3.4.1.1. Başarı gereksinmesi kuramı	24
2.3.4.1.2. Hedefi gerçekleştirme kuramı	25
2.3.4.1.3. Yükleme kuramı	25
2.4. Alanda Yapılan Yurt İçi Çalışmalar	25
2.5. Alanda Yapılan Yurt Dışı Çalışmalar	28
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	32

3. YÖNTEM.....	32
3.1. Araştırmanın Modeli	32
3.2. Evren ve Örneklem	32
3.3. Verilerin Toplanması	32
3.4. Veri Toplama Araçları	33
3.5. Verilerin Analizi.....	33
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	36
4. BULGULAR VE YORUM.....	36
BEŞİNCİ BÖLÜM	66
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	66
6. ÖNERİLER	71
KAYNAKLAR	72
EKLER.....	83
ÖZGEÇMİŞ.....	88

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Türkiye’de Engelli Türleri ve Sayıları.....	9
Tablo 3.1. Likert Tipi Ölçek Sınırlılıkları.....	33
Tablo 3.2. Alt Ölçekler ve Ölçek Geneli için Oluşturulan Değişkenlerin Normallik Testleri.....	34
Tablo 3.3. Ölçek Puanlarının Dağılımı	35
Tablo 4.1. Araştırma Grubunun Demografik Özelliklerine Göre Frekans Dağılımları..	37
Tablo 4.2. Araştırma Grubunun İfadelere Verdikleri Cevapların Ortalama ve Standart Sapması	38
Tablo 4.3. Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı	39
Tablo 4.4. Araştırma Grubunun Medeni Durum Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı	40
Tablo 4.5. Araştırma Grubunun Yaş Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı....	40
Tablo 4.6. Araştırma Grubunun Yaş Değişkenine Göre Güç Gösterme Güdüsü Post-Hoc Değerleri.....	41
Tablo 4.7. Araştırma Grubunun Yaş Değişkenine Göre Başarıya Yaklaşma Güdüsü Post-Hoc Değerleri.....	42
Tablo 4.8. Araştırma Grubunun Yaş Değişkenine Göre Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü Post-Hoc Değerleri.....	43
Tablo 4.9. Araştırma Grubunun Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı	44
Tablo 4.10. Araştırma Grubunun Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Güç Gösterme Güdüsü Post-Hoc Değerleri	45
Tablo 4.11. Araştırma Grubunun Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Başarıya Yaklaşma Güdüsü Post-Hoc Değerleri	46
Tablo 4.12. Araştırma Grubunun Öğrenim Durumu Değişkenine Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü Post-Hoc Değerleri.....	47
Tablo 4.13. Araştırma Grubunun Gelir Durumu Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı	48
Tablo 4.14. Araştırma Grubunun Gelir Durumu Değişkenine Göre Başarıya Yaklaşma Güdüsü Post-Hoc Değerleri	49

Tablo 4.15. Araştırma Grubunun Gelir Durumu Değişkenine Göre Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü Post-Hoc Değerleri.....	50
Tablo 4.16. Araştırma Grubunun Tecrübe Yılı Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı	51
Tablo 4.17. Araştırma Grubunun Tecrübe Yılı Değişkenine Göre Güç Gösterme Güdüsü Post-Hoc Değerleri.....	52
Tablo 4.18. Araştırma Grubunun Tecrübe Yılı Değişkenine Göre Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü Post-Hoc Değerleri.....	53
Tablo 4.19. Araştırma Grubunun Takım Kategorisi Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı	54
Tablo 4.20. Araştırma Grubunun Takım Kategorisi Değişkenine Göre Güç Gösterme Güdüsü Post-Hoc Değerleri	55
Tablo 4.21. Araştırma Grubunun Takım Kategorisi Değişkenine Göre Başarıya Yaklaşma Güdüsü Post-Hoc Değerleri	56
Tablo 4.22. Araştırma Grubunun Takım Kategorisi Değişkenine Göre Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü Post-Hoc Değerleri.....	57
Tablo 4.23. Araştırma Grubunun Engelli Olma Sebebi Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı	58
Tablo 4.24. Araştırma Grubunun Engelli Olma Sebebi Değişkenine Göre Güç Gösterme Güdüsü Post-Hoc Değerleri	59
Tablo 4.25. Araştırma Grubunun Branş Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı	60
Tablo 4.26. Araştırma Grubunun Branş Değişkenine Göre Güç Gösterme Güdüsü Post-Hoc Değerleri.....	61
Tablo 4.27. Araştırma Grubunun Branş Değişkenine Göre Başarıya Yaklaşma Güdüsü Post-Hoc Değerleri.....	62
Tablo 4.28. Araştırma Grubunun Branş Değişkenine Göre Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü Post-Hoc Değerleri	64

KISALTMALAR DİZİNİ

TBESF	: Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu
WHO	: World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)
TDK	: Türk Dil Kurumu
UN	: United Nations (Birleşmiş Milletler)
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
SMQ	: Sports Motivation Questionnaire (Spor Motivasyon Anketi)
PMI	: Participation Motivastion Inventory (Katılım Motivasyon Anketi)
TEOSQ	: Task and Ego Orientation in Sport Questionnaire (Spor Anketinde Görev ve Ego Oryantasyonu)
TESYEV	: Türkiye Engelliler Spor Yardım ve Eğitim Vakfı

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Engel ve engellilik kavramı insanlık tarihiyle beraber başlayan sınıflandırılması, tür ve çeşitleri zaman içerisinde farklılık gösteren bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumların çeşitli inanç değer ve normları engel ve engelli kavramına bakış açılarının belirlenmesinde etken olmuştur. Engellilerin spora yönlendirilmesi ve motive edilmeleri oldukça önemli bir husustur. Engelleri türü ve oranında çeşitli uzman görüşleri olarak bir branşta yer alabilmeleri, bu anlamda gerek iç gerekse dış çevreden motive olmaları gerekmektedir. Bedensel engelli sporcular tanımlama olarak bakıldığında fiziksel yetersizlik veya uzuv eksikliği olarak tanımlanmaktadır. Bu sebeple bedensel engelli sporcuların bu eksikliklerine rağmen spora motive edilmeleri, sporla birlikte fiziksel yönden rehabilitelerinin sağlanması ve psikolojik olarak kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlayacağı söylenilebilir. Bu çalışmada Türkiye geneli bedensel engelli sporcuların başarı motivasyonlarını ve buna etki eden etmenlerin çeşitli değişkenlere göre belirlenmesi hedeflenmiştir.

1.1. Problem

Çalışma grubumuzu oluşturan bedensel engelli sporcuların spora özgü başarı motivasyonlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesidir.

1.2. Amaç

Bu çalışmanın amacı Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu uhdesinde bulunan bireysel ve takım sporcularının başarı motivasyon düzeylerini ölçek alt boyutları ve çeşitli demografik özelliklere göre belirlemek amacıyla yapılmıştır.

1.3. Önem

Kişiyi bazı davranışlara yönlendiren içsel olayların bütününe motivasyon (güdülenme) adı verilir (Konter, 1998). Ülkemizde 2000'li yılların başlarından itibaren engelli sporları kurallı bir disiplin haline gelerek kurumsallaşmaya başlamıştır. Engelleri türü ve oranında bireylerin uygun spor branşlarına yönlendirilmesi gerek fiziksel yönden gerekse de sosyal yönden rehabilite

edilmelerinde oldukça önemlidir. Engelli sporcular üzerinde ilgili literatüre bakıldığında yapılan çalışmalar ve alan yazınının çok daha yeni olması sebebiyle yeterli düzeyde olmadığı söylenilebilir. Bu sebeple çalışmamızın tamamlanmasıyla bedensel engelli sporcuların başarı motivasyonları alanında yapılan ilk çalışma olması sebebi ile çalışmamızın oldukça önemli olduğu ve alan yazınında yapılacak olan diğer çalışmalara da ışık tutacağı düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

- Araştırmamıza katılan tüm sporcuların evreni belirgin özellikleriyle yansıttığı varsayılmıştır.
- Araştırmamızda kullanılan ölçme aracının bedensel engelli sporcuların başarı motivasyon düzeylerini tespit etme gücünü taşıdığı varsayılmıştır.
- Araştırmamızda veri toplama aracı olarak kullandığımız başarı motivasyon ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliğinin daha önce farklı çalışmalarda yapılmış olup araştırmanın amacına uygun yeterlilikte olduğu varsayılmıştır.
- Araştırmaya katılan sporcuların ölçme aracında yer alan soruları okuyup, doğru algılayıp cevaplayabilecek düzeyde oldukları varsayılmıştır.
- Araştırmamız sonucu ölçme aracını bilgisayar destekli veri çözümleme programında çalışmanın yapılış amacına uygun veri çözümleme programıyla analiz edildiği varsayılmıştır.
- Araştırmaya katılan tüm sporcuların ölçme aracını kendilerine uygun diğer bireylerin etkisinde kalmadan bağımsız olarak cevapladıkları varsayılmıştır.
- Araştırmamıza sporcuların gönüllü olarak katıldıkları varsayılmıştır.
- Araştırmaya katılan sporcuların çeşitli demografik bilgilerini doğru yansıttıkları varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma Türkiye Bedensel Engelli Spor Federasyonu bünyesinde yer alan 18 yaş üzeri bireysel ve takım sporlarında vizeli ve lisanslı kadın-erkek ve karışık takımlarda yer alan bedensel engelli sporcularla sınırlıdır. Araştırmamızın sonucu;

alan yazınında ulaşabildiğimiz ve verilerin analizi ile yorumlayabildiğimiz bilgilerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

1.6.1. Engel

WHO göre; Engellilik (Handicap); bir eksiklik veya sakatlık sonucunda, belirli bir bireyde oluşan ve bireyin yaşına, cinsiyetine, sosyal ve kültürel çevresine göre normal sayılabilen aktiviteleri yapmaya engelleyen, sınırlayan dezavantajlı bir durumdur (Özdelikara ve Arslan 2017).

1.6.2. Engelli

TDK ya göre engelli kavramı “Engeli olan, manialı”, “uzuvlarında eksik veya kusuru olan kimse olarak tanımlanmıştır (TDK, 2018). Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Bildirgesinde ise “Kişisel ya da sosyal hayatında kendi kendisine yapması gereken işleri (bedensel ya da sonradan olma) herhangi bir eksiklik sonucunda yapamayanlar” engelli olarak tanımlanmaktadır (Murat, 2009).

1.6.3. Motivasyon

Motivasyon Latince “movere” İngilizce ve Fransızca “motive” kelimelerinden türetilmiştir. Türkçe karşılığı güdü ve saik gibi kelimelerdir. Saik kelimesi ise Osmanlı sözlüklerine göre “sevk eden” ve “harekete geçirici” anlamını ifade etmektedir (Acar, 2011).

İKİNCİ BÖLÜM

2. GENEL BİLGİLER

Bu bölümde araştırmamızın literatürü ve alanda yapılan yurt içi yurt dışı diğer çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Engellilik Kavramı

Dünya Sağlık Örgütü (WHO), engelliliği; "Bir insan için normal kabul edilen şekilde fiziksel veya zihinsel bir etkinlik yapma kabiliyetinde herhangi bir kısıtlama ya da eksiklik" olarak tanımlamaktadır (Lo vd., 2018).

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca (UN) engellilik; "Normal bireylerden farklı olarak sosyal hayatında kendi kendine yapması gereken işleri, bedensel ve zihinsel kabiliyetindeki kalıtsal, ya da sonradan olma bir engelden dolayı yapamayanlar" şeklinde tanımlanmaktadır (Ay vd., 2017; Öztürk, 2011).

Türk Dil Kurumu'nun yayınladığı Türkçe Sözlükte özürlü; "özürlü olan, kusuru olan, engelli" olarak tanımlanırken engelli de "engeli olan, mâniyalı, vücudunun herhangi bir yerinde eksiği veya kusuru olan şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2018).

Engellilik tüm insanlığın parçasıdır. İnsanların pek çoğu hayatının bir döneminde geçici veya sürekli bir yetersizlik yaşayabilir ve yaşamı boyunca fonksiyonel olarak giderek artan zorluklara sürüklenebilir. Engellilik, bozukluğun sosyal sonuçlarını tanımlar ve engeli olan kişinin çevresiyle olan etkileşimini yansıtır (Tüfekçi ve Kadiroğlu, 2017).

Engellilik, ağır dereceli ve uzun sürecek olan, ancak rehabilitasyon yeteneği bulunan bedensel, duyuşsal, zihinsel ve psişik hasarların bulunduğu, sübjektif ve objektif yaşam zorluklarına yol açan ve kişide davranış sapmaları yaratabilen bir durumdur (Doğduay, 2013). Doğuştan veya sonradan kaza veya hastalığa bağlı olarak birtakım kabiliyetlerini türlü derecelerde kaybetmiş, yaşamın şartlarına uyamayan kişilere ise engelli bireyler denir (Mutlu, 2015).

2.1.1. Engellilik nedenleri

Doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası etkenler olarak üç bölüme ayırabiliriz.

1. Doğum Öncesi Nedenler

Gebelikte beslenme, alınan ilaçlar, alkol, geçirilen enfeksiyon hastalıkları (frengi, sarılık, kızamıkçık, şeker hastalığı vs.), radyasyona maruz kalma, annenin yaşı, kromozoma ve genlere bağlı faktörler doğum öncesi engel sebepleri arasında sayılmaktadır (Günaydın, 2016).

2. Doğum Esnasındaki Nedenler

Yetersiz oksijen ve bebeğin başı üstünde ani bir basınç doğum sancısının ve doğumun iki ana komplikasyonunu oluşturmaktadır. Bebek dışarıya hızlı çekilirse, anne çatısı ve bebek başı uyumsuzsa, serviks yeterince açılmamışsa bebeğin başı fazla basınca maruz kalabilir. Bu durumda kafatası içi kanama sonucu beyin hasarı ortaya çıkabilir (Özer, 2013).

Plasenta ve kordonun doğuma yakın veya doğum esnasında kötü çalışması hipoksi (oksijen azalması), asfiksi (boğulma), iskemi (kan dolaşımı yavaşlaması, kanın az gelmesi) 'ye neden olmaktadır. Bazı çalışmalar gösterir ki oksijen yetersizliği beyin hücrelerinin tahrip olmasına bağlı beyin felci, epilepsi ya da zihinsel geriliğe sebep olabilmektedir (Özer, 2013).

3. Doğum Sonrası Nedenler

Kazalar, savaşlar ve doğal afetler sonucunda oluşan yaralanmalar, psikolojik ve zihinsel hastalıklar, kronik ve bulaşıcı hastalıklar; alkol ve ilaç bağımlılığı, yaşlanmaya bağlı oluşan engeller olarak sıralayabiliriz (Çınar, 2010).

2.1.2. Engelliliğin sınıflandırılması

2.1.2.1. Bedensel engellilik

Kişinin yapısı ve biçiminde, fiziksel yönlerinde bedensel kabiliyetlerini engelleyen veya tamamen ortadan kaldıran bozukluk veya eksiklik olması durumuna bedensel engellilik denir (Söğüt, 2006). Bedensel engelli kişiler hareket uzuvlarında

eksik ve özür bulunduğu için yardımcı alet veya araçla hareket edebilen kişilerdir (Ağdacı, 2011).

Kişilerin bedensel engelleri; hareket edememekten başlayıp, bir hareketi yeterli zamanda yapamamaya kadar farklı ölçülerde derecelenmektedir. Ayrıca bunlara ek olarak diyabetik kişiler ve duyma bozukluğu olanlar da bu grupta yer alır. (Yaylı ve Öztürk, 2006).

Engelli olarak tanımlanmış kişileri toplumda farklı bir kesim olarak adlandırmak doğru bir yaklaşım değildir. Onları toplumla bütünleşmiş bir parça olarak algılamak gerekmektedir (Aykal vd., 2017). Bedensel engelli denince akla sadece ayakların işlevi gelmektedir. Halbuki fiziksel ve ortopedik diye iki şekilde tanımlaması yapılmıştır. Geçici yaralanmalar, yaşlanmanın etkileri, ciddi bir şekilde hareket kısıtlılığı, tekerlekli sandalyeye bağımlı olma gibi geniş bir durumdur (Ağdacı, 2011).

Fiziksel engelleri farklı seviyede olan engellilerin, engellilik faktörleri ve davranış tarzları etkileşim göstermektedir. Fiziksel bozuklukları genel sınıflama içinde şu şekilde sıralayabiliriz.

- Geçici fiziksel bozukluklar: Hamileler, kırık çıkık gibi geçici durumlar, hastalık travma vs.,
- Etkinlik bozuklukları: Artirid, romatizma hastalıkları, cücelik, çok şişmanlık vs.,
- Hareket bozuklukları; yarı hareketli (gezici), ve hareket edemeyenler; yürüme aracı, tekerlekli sandalye, protez, ortopedik ayakkabı gibi yardımcı alet kullanan grup,
- Ele ilişkin bozukluklar: Manuel becerisi kaybolanlar,
- Görme bozuklukları: Renk körlüğü, katarakt ve diğer oftalmolojik hastalıkları olanlar,
- İşitme bozuklukları: kısmi veya tümü ile duymama,
- Yaşlılık, yukarda belirtilen durumların yaşlılığa bağlı gerçekleşmesi durumudur (Maraz, 2009).

2.1.2.2. Görme engelliliği

Görme engelli kavramı; görme kusurlarından herhangi birine yakalanmış kimse için kullanılan bunun yanı sıra çeşitli sınıflandırmaları olan genel bir adlandırma şeklidir (Kanık, 1994).

Görme engelliler, hiç göremeyen ve az görenler şeklinde iki gruba ayrılır. Yasal tanıma göre tüm tedavisi yapıldıktan sonra görme gücü 10' da 1 veya daha az ise bu bireyler hiç göremeyenler (körler) sınıfındadır. İri puntolu yazıları okuyabilen az da olsa görebilen bireyler ise az görenler olarak sınıflandırılmaktadır. Görme duyusu ruhsal açıdan ciddi sıkıntılar yaşatacak kadar önemli bir duyudur (Temiz, 2010).

2.1.2.3. İşitme engelliliği

İşitme kaybı, doğuştan veya sonradan meydana gelen işitme duyarlılığındaki azalmadır. İşitme engeli ise bu azalmanın kişide ortaya çıkardığı yetersizliklerdir (Sağlık Bakanlığı, 2013).

İşitme duyarlılığı kişinin gelişimi için duygu ve düşüncelerin her türlü yolla başkalarına iletmesini engelleme bunu yerine getirememesi halidir. Bu durum kişinin ruhsal, toplumsal, dil ve diğer tüm gelişimlerine etki etmektedir (Bilir, 1986).

2.1.2.4. Dil ve konuşma engelliliği

Konuşmanın akışı, ritmi, titizliği ve vurgulamasında, sesin çıkarılışında, artikülasyon bozukluğu bulunan kişiye konuşma özürü denir. Ulaşım, beslenme, giyinme, temizlik gibi fiziksel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanabilirler (Mülayim, 2009). Konuşma ve dil problemi olan kişiler motor ve koordinasyon, bilişsel, duygusal ve toplumsal hayatta, eğitim ve meslek hayatında da sıkıntı yaşamaktadırlar (Sağlık Bakanlığı, 2013).

2.1.2.5. Zihinsel engellilik

Zihinsel engel: “Gelişim döneminde meydana gelen, hayatla arasındaki uyumda yetersizlik ve buna ek olarak genel zekâ fonksiyonları bakımından normalin altında olma durumudur” (Bozdağın Sungur, 2011). Zor, ağır ve geç öğrenen, öğrenme bozukluğu olan kişiler şeklinde tanımları yapılmıştır (Sonuç, 2012).

Baykoç'a (2015) göre zihinsel engellilik; zihinsel işlevlerin yanı sıra pratik, sosyal ve öz bakım becerilerindeki yetersizlikler nedeniyle hayat boyu devam eden yaşamın tüm evre ve alanlarında sürekli yoğun özel eğitim ve destek eğitimi de isteyen bireyleri zihinsel engelli olarak tanımlamıştır.

2.1.3. Engellilere ilişkin sayısal veriler

2.1.3.1. Dünyada engellilik durumu

Dünyadaki engelli sayısı dünya nüfusunun yaklaşık %15,0'ine karşılık gelmektedir. 5 yaş ve üstü 110 milyon (%2,2) ile 190 milyon (%3,8) arasında iş görme konusunda ciddi zorluklar yaşayan insan bulunmaktadır. Dahası, engellilik oranları, yaşlanan nüfus ve kronik sağlık koşullarındaki artış nedeniyle kısmen artmaktadır (WHO, 2017).

Weiler ve arkadaşlarına, (2016) göre dünya nüfusunun %15,0'i çeşitli tür ve derecelerine göre engellidir.

2.1.3.2. Türkiye'de engellilik durumu

Türkiye'de engelli nüfus oranı %12,29 olarak belirlenmiştir. Fakat bu toplam oran, ilk beş grubun (ortopedik, görme, işitme, dil konuşma ve zihinsel engelli) oranı olan %2,58 ile süregen hastalık grubunun oranı olan %9,70'in toplamıdır. Bu veriler aşağıda tablo şeklinde belirtilmiştir (TÜİK, 2017).

Ülkemiz 1970'lerde engelliliğe muhtaçlık açısından bakarken, 80'lerde yerini bakım ve rehabilite düşüncesine bırakmıştır. Sosyal hayata katılımlarını artırmak için politikalar üretilmiştir. Engelliliğe yönelik ayrımcılığın önlenmesi ve 5378 Sayılı Özürlülük Kanunu ile engelli problemlerine çözümler üretmek için önlemler alınmıştır. Devlet 12.09.2010 Referandumu ile 611 Sayılı Kanun'la iş yaşamında pozitif ayrımcılık uygulamış ve sosyal hayata katılmalarını teşvik etmeyi amaçlamıştır (Güngör ve Güneş, 2012). ABD'de "Americans with Disabilities Act-ADA" (Amerika Özürlüler Yasası) ile bu ayrımcılık yasaklanmıştır (Mülayim, 2009).

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın (2013) yılı verilerine göre engelli türleri ve engelli sayıları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 2.1. Türkiye’de Engelli Türleri ve Sayıları

Engelli Türleri	Sayılar
Görme	216.077
İşitme	156.573
Dil ve Konuşma	37.494
Ortopedik	321.895
Zihinsel	482.362
Ruhsal–Duygusal	176.475
Süreğen Hastalık	808.335
Toplam	2.199.211

2.1.4. Engellilerin toplumsal yaşamdaki yeri ve psiko-sosyal sorunları

Teknolojik gelişmeler, insan haklarındaki düzenlemeler, sağlık alanındaki tanımların değişmesi ve genişlemesi sonucunda engellilerin toplumdaki yeri değişmeye başlamıştır. Çoğu ülkede engelli ve engelli olmayan bireylerin sosyal yaşantılarındaki farklılıklar en aza inmişken; hala daha engellileri toplum dışına iten ülkelerin varlığından da söz edilmektedir. Son zamanlarda birçok alanda yapılan çalışma engelli bireylerin yaşantılarını olumlu yönde etkilemektedir (Karahan ve Kuru 2015).

Engellilerin yaşadıkları topluma entegre olmalarına yönelik politika üretmek, engellilere daha yaşanır fiziksel koşullar sağlamanın yanı sıra sosyal imkânlarda sunmak engellilerin sosyalleşmesinde oldukça önemlidir (Bal vd., 2018).

Engelli bir bebeğin dünyaya gelmesi ile acemi ve hazırlıksız olan ebeveynlerin bu durumu kabullenememesi ve bilinçli olmayan aileler inkâr, şok, kızgınlık gibi duygular yaşayıp engelli çocuğu topluma sokmama, saklama davranışları gösterebilir. Bu süreçte engelli birey topluma kazandırılmaz (Darıyemez, 2012). Engelli bireyler sosyal dışlanma, eğitimsizlik, yoksulluk ve bunlara bağlı psikolojik travmalarla karşı karşıya kalırlar (Tekeş, 2013).

Engellilik sosyal bir dışlanmadır. Engelli bireyler için temel ihtiyaçlardan, sosyal ve kültürel aktivitelerden, mesleki yaşantıdan engellenmek ikinci bir engeldir. Bu yüzden sosyal içerme önem arz etmektedir. Sosyal içerme, engelli olmayan bireyler ile engelli bireyler arasındaki farkı en aza indirmek, dışlanmayı ortadan kaldırmak hayat standartlarını düzenleyerek toplumla bütünleşmesini sağlamak demektir (Genç ve Çat, 2013).

Engellilik durumunun etkilerini tam olarak anlayabilmek için sadece engelli bireyin kendisiyle sınırlı kalmadan hem uzak hem de yakın çevresini dâhil edecek biçimde biyolojik ve psiko-sosyal bir bakış açısı benimsemek büyük önem taşımaktadır. Burada tanımlanan yakın çevre aile üyeleri, akrabaları, komşuları, iş veya okul arkadaşlarını, uzak çevre ise aynı otobüs, hastane veya okul gibi ortak kurum ve alanları kullanan diğer bireyleri kapsamaktadır (Nergiz ve Uluç 2018).

Engelli bireyler toplumda en büyük azınlık gruplardır. Gerek kamusal alanda gerekse özel alanlarda pek çok sorunla karşılaşmaktadırlar. Medikal model bu bireylerin çok sorunlu ve sorunlarını çözmekten aciz olarak ele aldığı için engelliler dışlanma, ayrımcılık ve ön yargı gibi sorunlarla başa çıkmak zorundadırlar. Ancak sosyal model ise engeli, kişideki eksiklik değil de toplumun ayrımcı, kısıtlayıcı, dışlayıcı tutumları olarak tanımlamıştır. Bu model engellileri toplumdan soyutlayıcı değil aksine toplumla bütünleştirici bir rol oynamıştır (Arıkan, 2002).

Kamu kurum ve kuruluşları engellileri toplumsal yaşama dâhil edebilmek için öncelikle pozitif ayrımcılık yapıp her konuda öncelik tanımalı, dış mekanlarda yaşadıkları problemleri çözmelidir. Toplumların gelişmişlik düzeyi, engelli bireylerin toplumsal yaşama katılmaları ile doğru orantılıdır (Malkoç True ve Sönmez Türel 2013).

Engelli bireyler toplumda bakıma muhtaç ve tüketici olarak görüldüklerinden toplumdan uzaklaşıp özgüvenlerini yitirmekteler. Bu konuda toplum bilinçlendirilmeli ve gelişmiş ülkelerde olduğu gibi engelli bireylerin sosyal ilişkilerini pekiştirmek ve yaşam kalitelerini artırmak için düzenlemeler yapılmalıdır (Bekci, 2012). Engelli bireylerin tedavi ve bakımı diğer bireylere göre daha fazla emek ve çaba isteyen bir süreçtir. Bu süreçte aile, sağlık personeli, engellilere yönelik hizmet ve politika oluşturan kamu kurumları ve gönüllü kuruluşlara büyük

görev düşmektedir. Paylaşımıcı ve işbirlikçi bir yaklaşımla engellilere yönelik hizmetlerin ulaştırılması kolaylaşacağı söylenilebilir (Çeviker, 2017).

Son zamanlarda toplumun bilinçlenmesi ve engellilere karşı doğru tutumlar sergilemeleri olumlu etkiler göstermiştir (Babic, 2011).

Engelli bireylerin bilişsel, duyuşsal, psiko-motor gelişimi en üst seviyeye yükseltilerek topluma hazırlamaya çalışmak amaçlanmalıdır. Bu amaçla hizmet veren kurumların sayısı gün geçtikçe artırılmalıdır (Süleymanoğlu, 2015).

Önyargılarından arınmış bir neslin farklı olana toleranslı yetiştirilmesini sağlamak önem arz etmektedir (Tekeş, 2013).

2.2. Engelliler ve Spor

Engeli bireylerin topluma adaptasyonlarının başında spor gelir (Açak ve Kaya 2015). Spor engelli bireylerin de fiziksel ve duyuşsal gelişimlerini destekleyerek toplumda iyi ilişkiler kurmasını sağlar. Sadece sağlıklı bireyler için önerilen sporun engellilerce de yapılabileceği konusu ihmal edilmiştir. Oyun, spor ve rekabet tarzında yapılan faaliyetler engelli eğitiminde ve toplumla iletişim kurmakta en basit yoldur (Duman vd., 2011).

Sporun, bireyin sahip olduğu yetenekleri ortaya çıkarmaları, kapasitelerini arttırmaları gibi olumlu faydaları vardır (Mumcu vd., 2017). Spor, engelli sağlıklı tüm bireyleri bir araya getiren, paylaşmayı öğreten, ruhsal ve fiziki her açıdan kişinin gelişimini destekleyen, kişiye rekabet, arkadaşlık ve disiplin gibi davranışları kazandıran ciddi bir olgudur (Ergun, 2011). Sporun hem bedensel ve zihinsel yönden sağlıklı hem de engelli kişiler için son derece değerli olduğunu, ancak engelli bireylerin spora olan gereksinimlerinin daha fazla olduğunu, sporun engelli bireylerin hareket etmekten haz alına, eğlenme ve başarıma gereksinimlerinin karşılanmasında önemli bir araç olduğunu ifade etmektedirler (Şirinkan vd, 2010).

Spor, bireyi dar dünyasından çıkarmak, başka yerlerden, başka kişilerden etkilenmesi ve etkilemesini, insanlarla diyalog içinde bulunmasını sağlamaktadır. Sporun yeni dostlukların kurulması, sosyal kaynaşmayı desteklediği söylenebilir. Bu yönüyle de engelli bireylerin topluma kazandırılıp hayata küsmeleri engellenmiş olur

(Kızar, 2012). Bununla birlikte sosyalleşme doğumla başlayan yaşam boyu devam eden kendi iç dinamikleri olan bir süreçtir (Turkay vd., 2017).

Sporun rehabilite eden rahatlatan özelliğinin olmasının sebebi sadece vücuda faydası olması değil, kişiyi topluma kazandırma ve duygusal etkilerinin olmasıdır. Spor herkesin hayatında az çok vardır ve önemli olan engellilerin hayatında sporun ne kadar olduğudur (Yetim, 2014).

Spor bireylere engeli ile başa çıkmayı öğretir, kas ve sinir sistemini, zihinsel faaliyetlerini vücudun fizyolojik ve metabolik gelişim sürecini destekleyen bir araçtır (Karagöz, 2002). Tüm kasları kuvvetlendirip günlük işlerde hayatı kolaylaştırır. Bazı engelli türlerinde sağlam kısmın kabiliyetini destekleyip daha kullanışlı hale getirir (Sonuç, 2012). Ciddi veya kalıcı fiziksel engele eşlik eden depresyon duygusunu ortadan kaldırır veya azaltmaya yardımcı olur (Jackson ve Fredrickson, 1979).

Spor engellilerin toplumla iletişime geçmesinin en basit yoludur. Disiplin, güven, rekabet ve dostluk hislerini uyandırarak kişinin topluma entegre olabilme şansını da büyük ölçüde etkiler (Yetim, 2014). Çevreden zarar görme duygusunu ve korkusunu azaltır. Kendine güven duygusunu geliştirip daha özgür hareket etmelerini sağlar (Civan vd., 2012).

Sporun engelliler üzerindeki temel amaçları;

- Hareket ihtiyacını karşılamak,
- Sağlıklı yaşam biçimi alışkanlığı kazandırmak,
- Sosyalleşme imkânı sunmak,
- Kendilerini gerçekleştirme imkânı sunmak,
- Ebeveynlerin umutsuzluk düzeyini azaltmak,
- Başarma duygusunu geliştirmek,
- Dışlanmış yaşantılarından sıyrılmalarını sağlamak (Yetim, 2014).

Hareket etme, sportif aktivitelerde bulunma kişiye haz vermekte ve yaşam motivasyonunu artırmaktadır. Psiko-depresif durumdaki engelli kişilerin spor aktivitelerine katılarak bu durumlarında düzelmeler olduğu gözlenmiştir. Engelli kişilerin spor müsabakalarına katılmaları başarma veya başarısızlık duygularını kişiye tattırır. Bu duyguda onları engelli olarak değil sporcu olarak hissetmelerini ve kendilerine güvenmelerini sağlar (Kızar, 2012)

Beden eğitimi ve spor aktiviteleri engelli kişilerin hem engellerinden kaynaklanan ruh hali ve hem de saldırganlık, öfke ve kıskançlık gibi hislerini kontrol altına almalarını sağlar (Duman vd., 2011).

2.2.1. Engelli sporları ve tarihsel gelişimi

1914-1915 yıllarında Birinci Dünya Savaşı' nın sonuçları olarak ilk gazilerle ilgili spor grupları kurulmuştur. 1933 yılında nasyonel sosyalistler tarafından bedensel ve zihinsel engelliler için spor çalışmalarına başlanmış, daha sonra İkinci Dünya Savaşı'ndaki gazilere aynı olanaklar sunulmuştur (TESYEV, 2018).

1 Şubat 1945 sportif faaliyetlerin başladığı tarih olarak kabul edilir. (Çınarlı ve Ersöz, 2010). Engelli insanlar için spor Stoke Mandavilla Rehabilitasyon Merkezinde Dr. Ludwig Guttman tarafından başlatıldığı söylenebilir. İkinci Dünya Savaşı'ndan omurilik yaralanmalarıyla dönen savaş gazilerinin rehabilitasyonunda spor faaliyetlerini kullanmıştır. Sporun rehabilitasyon süreci boyunca güç ve benlik saygısı oluşturmak için yararlı bir yöntem olduğunu savunmuştur. Kademeli olarak bu oyunlar uluslararası katılımı başlatmıştır (Jespersen ve McNamee, 2013). Paralimpik oyunların temeli 1948 de Stoke Mandavilla Tekerlekli Sandalye Oyunlarıyla atılmıştır. Dr. Guttman bu sporu olimpiyat ruhu ile birleştirmiştir (Konar ve Pepe 2003).

Dr. Guttman ilk olarak okçuluk, bowling, bilardo ve masa tenisini kullandı. Daha sonra tekerlekli sandalye de polo ve basketbolu ekledi. Kısa bir süre sonra eskrim, cirit, gülle, tekerlekli sandalye yarışı, tekerlekli sandalye ile slalom yarışı ve halter dâhil oldu (Kızar, 2012).

Engelliler sporunun ülkemizdeki gelişimi işitme engellilerin spor faaliyetleri dışında, 1990'lı yıllardan itibaren olmuştur. 1990 yılında “Özürlüler Spor Federasyonu” kurulmuş, federasyon olarak faaliyetlerine 1991 yılında başlamıştır. 1997 yılında “özürlüler” kelimesi kaldırılarak, “Engelliler Spor Federasyonu” olarak değiştirilmiştir. Tek federasyon tüm engellilere yönelik hizmetinde fırsat eşitsizliği yaratması ve uluslararası uygulamalar da göz önünde bulundurularak; 2000 yılı Mart ayından itibaren 4 ayrı federasyon olarak görev yapmaya başlamıştır.

1. İşitme Engelliler Spor Federasyonu

2. Bedensel Engelliler Spor Federasyonu
3. Görme Engelliler Spor Federasyonu
4. Zihinsel Engelliler Spor Federasyonu (Polat, 2015).

2000 yılı Mart ayından itibaren hizmetlerini sürdüren bu 4 federasyondan Zihinsel Engelliler Spor Federasyonunun adı 10.02.2009 tarih ve 27137 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu olarak değiştirilmiştir.

Uluslararası Paralimpik Komitesi “International Paralympic Committee” (IPC) 22 Eylül 1989 tarihinde kurulmuştur. Türkiye’de Ulusal Paralimpik Komitesi 27 Mayıs 2002 yılında kurulmuş ve aynı yıl IPC’nin üyesi olmuştur atmıştır (Konar ve Pepe 2003).

Paralimpik oyunların branşları şu şekildedir.

2.2.1.1. Yaz oyunlarında yer alan branşlar

Tekerlekli Sandalye Tenisi, Yüzme, Kürek, Ağırlık Kaldırma, Tekerlekli Sandalye Dans Sportu, Okçuluk, Atletizm, Tekerlekli Sandalye Eskrim, Binicilik, Bisiklet, Boccia, Binicilik, Bisiklet, Voleybol, Boccia, Futbol (5 Kişilik), Futbol (7 Kişilik), Tekerlekli Sandalye Rugby, Goalball, Judo, Masa Tenisi, Tekerlekli Sandalye Basketbolu, Tekerlekli Sandalye Basketbolu, Yelken, (Konar ve Pepe 2003).

2.2.1.2. Kış oyunlarında yer alan branşlar

Buz hokeyi, Alp ve Kuzey Disiplini, Biatlon, Curling, (Konar ve Pepe 2003).

Engelli sporcuları 6 ana kategoride sınıflandırmak mümkündür.

1. Ampute: Kısmi veya tamamen uzuv kaybının olmasıdır. Destek alıcı materyallerle sportif aktiviteye katılırlar.
2. Cerebral Palsy: Beyin merkezli, palsy; beyin korteks bölümlerinin maruz kaldığı dejenerasyona bağlı hareket ve postur bozukluğudur. Kas kontrolünün olmaması anlamındadır.
3. Zihinsel: Kendine bakma, iletişim kurma, sosyal hayatta günlük aktivitelerini idare edememe, sağlık ve emniyet, iş gibi beceri isteyen durumları karşılayamama anlamındadır.

4. Görme Engelliler: Kısmi veya tamamen görme kaybının olmasıdır. Gözün yapısında veya görme olayında çevresel ya da biyolojik olarak meydana gelen hasar sonucu oluşur. Kendi görme kaybı derecesine göre içinde B1, B2, B3 olarak gruplara ayrılır.
5. Omurilik Yaralanması Olanlar (Tekerlekli Sandalye Kullanıcısı Olanlar.)
6. Les Autres (Fransızca “diğer” anlamındadır) bu grupların içinde yer almayan, hareket sisteminde görülen bozukluklar için kullanılmaktadır. Örneğin Dwarfism, MS gibi (Şahin, 2014).

Bu 6 kategoride belirtilen engel gruplarının temsil edildiği enternasyonal spor federasyonları vardır. Bunlar;

- **Görme Engelliler:** IBSA (International Blind Sports Association)
- **Zihinsel Engelliler:** INAS-FID (International Sports Federation for Persons with an Intellectual Disability)
- **Cerebral Palsy:** CP-ISRA (Cerebral Palsy-International Sport&Recreation Association)
- **Tekerlekli Sandalye’ye bağımlı olanlar:** ISMWSF (International Stoke Mandeville Wheelchair Sports Federation)
- **Amputeler/LesAutres:** ISOD (International Sports Organisation for the Disabled)

Sınıflandırma; sporcunun fiziksel veya ruhsal kapasitesine, performansına, tekniğine ve patolojik durumuna bağı yapılır. Sınıflandırmayla sporcular arasında adalet ve eşitlik gözetilir (Ergun, 2011).

2.2.2. Bedensel engellilerde spor

Kişinin hayatı boyunca başarıyı yakalayabilmesi yerinde bir ruh sağlığından geçer. Kişi sağlıklı ve dengeli bir hayat sürüyorsa, iç çatışmalardan uzak ve bilinçaltında kaygı, endişe gibi kötü duygulardan uzaksa, verimli ve ahlaki tavırlar sergiliyorsa gerekli ruh sağlığına erişebilmiş ve kişiliği yeterince etkilenmiştir (Mumcu, 2011). Spor aktivitelerinde bulunmak engelli bireyin farklı kimlik ve rollerini keşfetmesine yardımcı olup engelliliğin farkındalığını azaltır. Bu bireylerin bedensel engelli olmalarından dolayı spor aktiviteleri onların yaşamlarını hem kolaylaştırıp hem de kalitesini artırmada önemli rol oynar (Yılmaz vd., 2014). Son

zamanlarda sıkça yaşanan ve kontrol altına alınmadığı takdirde ciddi sorunlara yol açılabilen yalnızlık duygusuyla baş etmede sportif etkinliklerin önemi yadsınamaz bir gerçektir (Başoğlu vd., 2016).

Bedensel engelliler için spor, entegre olma ve bireysel rehabilitasyon yönünden oldukça önemlidir. Engellilerin bireysel hareket kapasitelerinin artırılması ve kendilerine güven duymaları açısından spor vazgeçilmezdir (Söğüt, 2006).

Kişinin yeteneklerini farketmesi, kendine yetebilme konusunda bilinçlenmesi sadece rehabilitasyon ile mümkündür. Engelli rehabilitasyonunda spor; güven, denge, kas kontrolü, hareketlerde özgürlük ve koordinasyon gibi özellikler edinmek önemlidir (Altun, 2010).

Bedensel engellilerin düşük benlik ve güdü eksikliklerinin onları var olan potansiyellerini kullanamamakla karşı karşıya bıraktığı görülmektedir. Araştırmalar fiziki durum ile bu durumu kabul arasında bir bağ olduğu ve kişinin engeli hakkında bilinçlenmesi kendini kabul etmeyi etkilediği görülmektedir (Duman vd., 2011).

Altun (2010) bedensel engellilerde sporun fiziksel ve tıbbi faydalarını;

- Fiziksel streslerin üstesinden gelebilme kabiliyetini geliştirir.
- Kardiyovasküler enduransı artırır.
- Hareket etme kabiliyetini artırır.
- Spora yönelik yapılan esneklik ve dirençli egzersizler sayesinde günlük yaşam aktivitelerinde bağımsız olmalarına yardımcı olur.
- Kas gücü, endurans, kemik yoğunluğu artar ve yaralanma riski azalır.
- İkincil komplikasyonların görülme sıklığını azaltır.
- Düşme sıklığını azaltır, çalışma kapasitesini artırır.
- Motivasyonu artırır şeklinde sıralamaktadır.

Yapılan bazı araştırmalarda; bedensel engelli bireylerin spora ilgi ve yeteneğinin olması, sporda kendini yeterli ve başarılı bulması bireyin sosyalleşmesi üzerinde çok etkili olduğu düşünülmektedir (Baştuğ vd., 2011).

Erken yaşlarda rekreasyonel aktivitelere katılım ve yarışma sporlarına iştirak kişinin gelişimini pozitif yönde etkiler ve kişinin sağlıklı yaşam standartlarını sürdürmelerine öncülük etmektedir. Özellikle bedensel engelli kişilerin daha az aktivite ve sedanter bir yaşam sürmelerinden ötürü, yarışma sporlarının ve

rekreasyonel aktivitelerin önemi artmaktadır. Sedanter sürdürülen yaşam stili bedensel engellilerde obezite, özgüven eksikliği ve hatta hastalık derecelerinin artmasına sebep olabilir. Bu nedenle bedensel engelliler için ulusal ve uluslararası organizasyonlara aktiviteye katılımı teşvik ettiği için büyük görev düşmektedir (Wilson ve Clayton, 2010).

Bedensel engellilerde yapılan bir çalışmada bedensel engellilerin %67,86'sının spor yaptıklarında toplumda daha kaliteli ilişkiler kurduklarını, sosyal yaşamda karşılarına çıkan zorlukları aşmada %89,28 ile sporun fayda sağladığını, spor yapanların %100'ü sporda başarı ve kazanmanın tadına vardıkları ve spor aracılığıyla eğlendikleri bulunmuştur (Baştuğ vd., 2011).

2.3. Motivasyon Kavramı

Psikolojik olgu olan motivasyonun çeşitli açılardan incelenmiş olması pek çok tanımının yapılmasına sebep olmuştur (Kantar, 2013). Motivasyon hem kelime hem de akademik bir tanım olarak, kişinin davranışı, arzuları ve ihtiyaçlarını açıklamada kullanılan bir terimdir (Seker, 2015). Motivasyon kişinin bir işi başarmak için yapılacak olanları içten ve istekle gerçekleştirmesi olarak tanımlanmaktadır. Motivasyon kişiyi hedefleri için harekete geçirirken duygusal olarak da tatmin olmasını sağlamaktadır (Yaman, 2017).

Gabler'e göre motivasyon bazı motifler tarafından motive edilerek gelişimin kendi kendine gerçekleştiği bir süreç sonucu oluşan durum olarak tanımlamıştır (Perry vd., 2017).

Motivasyon, bir hedefe yönelik davranışı harekete iten, bu durumu sürdüren, yönlendiren, diğer bir tanımla tüm bunların meydana gelmesini sağlayan enerjiye verilen addır. Farklı bir bakış açısıyla, objeleri harekete geçiren güç insanları da harekete geçirmekte ve buna da motivasyon denmektedir (Acat ve Demiral 2002).

Zeka ve kabiliyetler, kişilik yapısı, biyolojik faktörler, geçmiş yaşantılar, çevresel faktörler gibi durumların davranışı harekete geçirmesi motivasyon olarak tanımlanmaktadır (Ünsal, 2012).

Motivasyon kavramı kişinin enerjisini harekete geçirip, hedefe yönlendirmek ve bunu sürdürmektir (Çelik, 2011).

Motivasyon bireysel bir olaydır. Bir kişi motive eden faktörler başka bir kişiyi motive etmeyebilir. Motivasyon sadece insanların davranışlarında gözlenmektedir (Kantar, 2013). Bireylerin gündelik hayatlarındaki davranışın hızı, şiddeti ve sürekliliğini belirleyen etkenler kişinin içten ve çevreden gelen faktörlerden etkilenmektedir (Akbaba, 2006). Motivasyon süreci bireyler için öğrenmeyi kolaylaştıran ve başarmayı etkileyen özellikleri neticesi ile büyük bir önem taşır (Demir ve Budak, 2016). Motivasyon, kişiyi çalışmaya yönlendiren, çalışmak için kişiyi harekete geçiren ve bu konuda kişide istek uyandıran bir terimdir (Soyer vd., 2010). Bu tanımlardan yola çıkarak motivasyon teriminin temelinde davranışı tetikleme, yönlendirme ve sürdürme vardır (Kantar, 2013).

2.3.1. Motivasyon türleri

Bazı düşünürler motivasyonların bireyin dışından bazıları ise hem içinden hem de dışından kaynaklandığını iddia etmektedirler. Bu görüşlerden kaynaklı, motivasyon hem içsel hem dışsal olmak üzere 2 başlık altında incelenmektedir (Kantar, 2013). İçsel motivasyon da bireyin duygusal tarafları, dışsal motivasyonda ise bireye çevreden gelen uyarılar ele alınmaktadır (Eyigün, 2015).

2.3.1.1. İçsel motivasyon

Öğrenmeye dayanmayan ve kişinin doğal ihtiyaçlarından kaynaklanan bilinçli olmayan davranışlardır. Bu davranışlar doğal ortaya çıkar. Evrimleşmemiş davranışlardır (Keskin, 2008).

Kişinin öğrenme isteği kendiliğinden oluşuyorsa içtendir. Bir işin yapılmasıyla elde edilecek doyum, direk ihtiyaç ile ilgili ise kaynak içseldir (Bağcıoğlu, 2017). İlgi, yetenek, merak buna örnek verilebilir (Alsancak Sırakaya, 2015).

İçsel motivasyon bireyin kendini motive etmesidir. Bu şekilde güdülenmiş birey başarılı olma yolunda kendini yönetebilme özelliğine sahiptir (Turhan, 2009).

Kişinin bir ihtiyacını karşılamak için eyleme geçmesi içsel güdülendiğini göstermektedir. İçsel güdülenen kişi de tatmin ve verim yüksek olmaktadır. İçsel motivasyon sürekli ve kalıcıdır (Kantar, 2013).

2.3.1.2. Dışsal motivasyon

Dışsal motivasyon kişinin dış faktörlere göre davranışlarını gerçekleştirme güdüsüdür. Bu duruma örnek verilecek olursa bir öğrencinin öğrenme isteği, takdir kazanmak, ödül almak veya olumsuz eleştirilmemek gibi dış faktörlere dayanmasıdır (Aktaş, 2016).

İstenilen durumları (ödülleri) kazanmak amacı veya istenmeyen durumlardan kaçma amacı taşır. Dışsal motivasyondaki sorun, devamlı aşırı bir güdülenme gösterilmesi gereken durumlarda, içsel motivasyonun olmadığı zaman pek yardımcı olmayacağı ve görevi devam ettirmekte zorlanılacağıdır (Erdem, 2008).

2.3.2. Sporda motivasyon

Sporcular, antrenörler, sporla ilgilenen tüm spor bilimcileri, diğer insanlar ve kuruluşlar spora bir şeyler katmak, sporu ilerletmek ve başarılı olabilmek adına çaba sarf etmektedirler. Sürekli yarışmalar, karşılaşmalar organize edilmektedir. Hemen hemen fiziksel yapı ve diğer şartları eşit olan sporcuların birbirinden farklı performans göstermesini ve sadece bazılarının başarılı olmasını pek çok sebebe dayandırmaktadırlar. Fakat bu sebeplerin en başında kişinin motivasyonu yani psikolojik durumu ön plana çıkmaktadır (Aktaş vd., 2006).

Spor ve spor bilimi etkileşimi ile performansın artırılmasında kondisyonel niteliklerin yanı sıra psikolojik özelliklerinde geliştirilmesinin önemi yavaş da olsa fark edilmiştir. Bu özelliklerin en önemlisi yine motivasyondur. Motivasyonun derecesi ve başarı arasındaki ilişkinin özellikle sporda çok önemli olduğu apaçıktır (Aslan ve Kuru, 2002).

Spor kendine has fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik özellikleri olan bir kavramdır. Spor faaliyetleri süreçlerinde yer alan tüm kesimlerin istek ve beklentileri motivasyon ile açıklanabilmektedir. Kişinin sporda ulaşmak istediği başarı ile motivasyon gücü çok önemlidir. Sporla alakalı olan tüm kesimin istekleri ve bekledikleri motivasyonla karşılanmaktadır. Sporcunun ulaşmak istediği ve hedeflediği başarı motivasyon gücüyle doğru orantılıdır (Azeez, 2016). Spor yapmak için geliştirilmiş bir kas ve iskelet yapısı, aşırı koordinasyon ile yeterli seviyede motivasyona gereklidir (Kılınç vd., 2012).

Spor ile yakından veya uzaktan ilişkisi olan herkesin motivasyon terimini iyi bilmesi gerekmektedir Spor psikolojisinin ilk amaçlarından biri de motivasyondur. Sporcuların organizasyonlarda iyi performanslar göstermeleri için nasıl güdülenmeleri gerektiği ve bunun yollarını bilmeleri gerekmektedir (Abakay, 2010).

2.3.2.1. Bireyi spora yönlendiren ihtiyaçlar

2.3.2.1.1. Biyolojik ihtiyaçlar

Spor etkinliklerine katılan kişiler ilk olarak hareket etme ihtiyacını karşılamaktadır. Hareket etme organizmada büyük etkiye sahiptir. Hareketsizlik zamanla organizmada doku gerilemesine neden olabilir. Düzenli hareket organizmada gözlemlenebilen ve birtakım ölçüm yöntemleriyle tespit edilebilen gelişmeler ortaya koyar. Bireylerin kemiklerinde kalınlaşma, kas gücünün verim ve dayanıklılığında artma gibi fiziksel performansın yükselmesine sebep olur (Azeez, 2016).

2.3.2.1.2. Sosyal özellikler

Son 25-30 yılda gerek performansların artması gerek kitle iletişim araçlarındaki gelişimler sporun geniş insan kitlesine ulaşmasını sağlamış ve spora olan ilgi son derece artmıştır. Bunun sonucu olarak pek çok iş adamı, politikacı spora el atmıştır. Spora ilgi duyan veya duymayan pek çok genç bu durumdan etkilenmiştir. Kendi çevrelerinden tut, toplumsal bir kahraman ve dünyaca ün sahibi olmayı, ekonomik olarak iyi koşullar ve toplumsal sınıf atlama gibi olanaklara sahip olmuşlardır. Daha fazla genci küçük yaşta spora başlamaya teşvik etmiştir. Çok sayıda bilim ve spor adamı, spor alanı ve araçlarını daha yüksek performansa ulaşabilecek biçimde geliştirme uğraşı içerisine girmişlerdir (Hosseinalipour, 2015).

2.3.2.1.3. Psikolojik özellikler

Psikolojide ihtiyaç terimi, kişinin gelişimi ve çevresiyle uyumu için gereken önemli koşulların yetersizliği anlamında kullanılmaktadır (Kusan, 2014).

Maslow'a göre ihtiyaçlar hiyerarşisinde en altta temel ihtiyaçlar vardır ve bu ihtiyaçlar karşılanmadan diğer basamağa geçilmez. Kişi önce bu ihtiyaca yönelir ve bu ihtiyaç karşılanınca diğer basamaktaki ihtiyacın tatminine geçer. Sporcuların

kendi potansiyellerini kullanabilmesi için yeme, içme, barınma gibi ihtiyaçların giderilmesi yeterli olmaktadır (Abakay, 2010). Temel ihtiyaçlar karşılanması ile bireyler var olan potansiyellerinin bilincine varmakta ve kendini gerçekleştirme süreci başlamaktadır. Bu süreçte merak duygusunu tatmin etme, öğrenme ve anlama, spor, estetik, yaratıcı olma ihtiyaçları en zirve ihtiyaçlar olmaktadır. Gereksinimleri karşılanan kişi, kendine gerçekleştirmek, tüm yaratıcı kabiliyetlerini meydana çıkararak, bunları en iyi seviyede geliştirmek ister (Kusan, 2014).

2.3.3. Sporda motivasyon çeşitleri

2.3.3.1. Nitelik açısından spor motivasyonu

Nitelik açısından spor motivasyonu ikiye ayrılır. Bunlar genel spor motivasyonu ve özel spor motivasyonudur.

2.3.2.1.1. Genel spor motivasyonu

Bu motivasyon arkadaş ve çevre edinme, takdir edilme gibi sosyal olan ihtiyaçları kapsar. Bu motivasyonun iyi anlaşılabilmesi için sporcunun sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarının neler olduğunun iyi öğrenilmesi gerekir. Çünkü sosyal ve psikolojik ihtiyaçlar kişiden kişiye değişiklik gösterebilir (Dirmen, 2014). Kişiyi spora teşvik eden sosyal ve psikolojik ihtiyaçlar etkin olma, kendini bulma, kendini anlatabilme, kanıtlayabilme, tanıma, prestij sahibi olma, üstünlük gösterme, egemen olma isteği, macera hevesi, karar verme sürecinde baskın olma gibi ihtiyaçlardır (Hosseinalipour, 2015).

2.3.3.1.2. Özel spor motivasyonu

Bu motivasyon tümüyle biyolojik içerikli olup, hareket ederek rahatlama, yüksek koordinasyona özelliği kazanma, güçlü olma güdülerinden kaynaklanmaktadır (Bora, 2013). Oyun sporu, sağlık sporu ve performans sporu gibi ihtiyaçlar, özel spor motivasyonun amaçlarındandır (Hosseinalipour, 2015).

2.3.3.2. Nicelik açısından spor motivasyonu

Nicelik açısından spor motivasyonu üçe ayrılır. Yetersiz spor motivasyonu, aşırı motivasyon ve yeterli motivasyondur.

2.3.3.2.1. Yetersiz motivasyon

Yetersiz motivasyon, sporcunun motivasyon seviyesinin çok düşük olmasıdır. Yetersiz motivasyona sebep olan etkenler aşağıda sıralanmıştır.

- Takımın veya sporcunun başarıya doymuş olması,
- Yarışmanın önemsiz olması,
- Rakibin güçlü olmasından dolayı takım ya da sporcunun yenilgiyi baştan kabul etmesi,
- Rakibin zayıflığından dolayı küçümsemek,

Bu gibi etkenler, sporcu ya da takım motivasyon seviyesini düşürürler. Bunun sonucu ise “başlama (start) tembelliği” denilen durumdur. Yetersiz motivasyonda sporcunun motivasyon düzeyi düşüktür (Yalçın, 2015).

2.3.3.2.2. Aşırı motivasyon

Sporda başarısızlıklara sebep olarak yetersiz motivasyondan daha tehlikeli ve daha sık görülen bir durumdur. Sporcuya genelde tek bir his hakim olmaktadır “ya kazanamazsam” korkusu. Bu korku artmış bir kaygı ve güvensizlik şekline dönüşür. Sporcunun motivasyon seviyesi çok yüksek olursa, yarışma öncesi “başlama telaşı (start anxiety)” durumuyla bu motivasyon türü baş gösterebilir (Yalçın, 2015).

2.3.3.2.3. Yeterli motivasyon

Yeterli motivasyon, kişinin fizyolojik ve psikolojik açıdan yarışmaya hazır olması durumudur. Mücadele için ihtiyaç duyulan enerji vardır ve stresini yönetebilir (Hosseinalipour, 2015). Mücadele bilinçlidir ve olayları takip eder. Taktik planlanan ile uyumlu olup, yüksek teknik gerektiren hareketleri hatasız veya az hata ile yapar (Dirmen, 2014).

2.3.4. Sporcuyu motive eden kuramlar

Motivasyonu tanımlamak adına önemli bir teori McClelland ve Atkinson’un başarı motivasyonu teorisidir (Kuru, 2000). Bu teorinin amacı, bazı bireylerin neden diğerlerine göre daha fazla motive olduklarını açıklamaktır (Mouloud ve El-Kadder, 2016).

2.3.4.1. Sporda başarı motivasyonu kuramı

Günümüzde spor dünyasında, fiziksel uygulama, başarıyı ve en üst performansı yakalamanın tek ana anahtarı olarak görülmemektedir. Sporda başarı ve güçlenme fiziksel ve psikolojik faktörlerin aynı anda desteklenmesine bağlıdır (Kajbafnezhad vd., 2011). Başarı motivasyonu ve performansı son yıllarda yoğun olarak incelenmiştir (Mouloud ve El-Kadder, 2016).

Başarı motivasyonu, bireysel çabalarla hedefe ulaşmak için alışılmış bir arzu bir işi ustalıklarla yapma, kusursuz bir şekilde başarma, engellerin üstesinden gelme, başkalarından daha iyi yapma olarak tanımlanmıştır (Abakay ve Kuru, 2013). Başarı motivasyonu, bireyin bir konuda başarılı olmak için çabası, kaybetme ile karşı karşıya gelme durumuna rağmen ısrarcı olması ve kazanmaktan elde edeceği gurura doğru yönelmesidir. Başarı motivasyonu teorisi, bireyin aktiviteye neden katıldığı, neden zor olan şeylerle bu kadar uğraştığı ve bunu neden uzun süre devam ettirdiğini açıklamaktadır (Abakay ve Kuru, 2010).

Bazılarımız için, başarma arzusu başarısızlık korkusundan çok daha ağır basar ve başarı motivasyonunda yüksek olduğu söylenir. Başkaları için başarısızlık korkusu daha önemli faktördür ve başarı motivasyonunda düşük olduğu söylenebilir. Bu kişilik özelliği motivasyonu etkileyen tek faktör değildir (Mouloud ve El-Kadder, 2016). Bireyin başarı isteğini ve başarısızlıktan korkma da dâhil olmak üzere bir dizi faktör vardır (Khan ve Aziz, 2015). Sadece içsel motivasyondan değil dışsal faktörlerden de etkilenmektedir. Faktörlerin başında ise hedef uygunluğu, aktiviteye katılım sebebi ve ödüller gelmektedir (Dirmen, 2014).

Başarma motivasyonu, başarı ümidi ile başarı korkusu arasındaki çatışmadan doğmaktadır. Başarıya yaklaşımda; başarı gereksinimi, başarı olasılığı ve başarının değeri olmak üzere üç faktör etkilidir. Bireyin başarıya olan ihtiyacı fazla ise başaracağını ümit ettiği ve kendisi için değeri olan işleri yapmaya çaba gösterdiği görülmektedir (Duman, 2013).

Rekabetçilik, diğerlerini değerlendirmede diğerlerinden daha yüksek bir performans seviyesine ulaşmak arzusu olarak tanımlanabilir. Başarı motivasyonu daha geniştir ve sporcuların başarılı olmaya yönelik yatkınlıklarına ve belirli durumların isteklerini, duygularını ve davranışlarını nasıl etkilediğine odaklanmaktadır (Mouloud ve El-Kadder, 2016). Sporun tabiatında var olan yarışma

ve rekabet duygusu genelde başarı motivasyonundan kaynaklandığı kabul edilmektedir. Başarı gereksinimi kuramının odak noktası, bazı kişilerin başarıya dayalı aktivitelerden başarılı olmaktan çok yüksek doyum aldıklarıdır. Fakat burada dikkat edilmesi gereken husus, başarı algısının kişiden kişiye değişeceğidir (Aktaş vd., 2006).

Başarı motivasyonu, sporcunun ileriye yönelik hedeflerinde beklentilerinin fazlalaşması sonucu meydana çıkar. Bir işi başarmış olmaktan dolayı hissedilen zevk ve tatmin, gelecekteki başarılar için teşvik eder ve yeni istekler, beklentiler doğurur (Dirmen, 2014). Sporcuların şiddetli antrenman yapmaları ve antrenmanları devam ettirebilmeleri motivasyon kuramları arasında önemli yere sahip olan başarı motivasyonu kuramıyla açıklanabilir (Kılınç vd., 2012).

Başarı motivasyonu, sporcunun yarışmaya olan uzaklaşma veya yaklaşma meyli olarak tanımlanmaktadır. Bu kuram burs ve başarıma hırsı terimlerini de içerir (Kuru, 2000).

Başarı motivasyonu il ilgili kuramlar 3' e ayrılır.

2.3.4.1.1. Başarı gereksinmesi kuramı

Bu kuramı savunanlara göre başarı gereksinmesi küçük yaşlarda kazanılmış istikrarlı bir özelliktir. Başarılı olma güdüsü ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü gibi iki kişilik özelliğiyle belirlenir (Doğan, 2015). Başarı gereksinmesi, başarılı olma güdüsünden, başarısızlıktan kaçmanın çıkarılmasıyla (+) değer bulunu ise, kişi yarışma durumlarına katılacak, eğer değer (-) ise, kişi yarışma durumlarından uzaklaşacaktır (Hosseinalipour, 2015).

Yapılan eylem sonucunda bir başarıya erişilmişse sevinç, mutluluk, gurur duyma gibi olumlu duygular meydana çıkar. Başarısızlık halinde ise, kişi utanma, öfke ve tatminsizlik gibi negatif duygular gösterir (Yalçın, 2015).

Başarı gereksinmesi yüksek olan sporcular genelde başarı zorluk düzeyi yüksek olan durumları seçer. Düşük olan sporcular ise ya çok kolay ya da çok zor görevler tercih ederler. Çünkü başarısı zor olan bir şeyi gerçekleştiremediklerinde tepki çekmeyecektir. Kolay bir görevde de kaybetme hissini yaşamayacaklardır (Doğan, 2015). Başarıya yönelik eylemin hedefi, olumlu hislere erişme veya olumsuz hislerden kaçmadır (Yalçın, 2015).

2.3.4.1.2. Hedefi gerçekleştirme kuramı

Sporcunun başarısının değerlendirilmesi için başarı hedeflerinin belirlenmesi önemlidir (Doğan, 2015). Bu kuramı ilk kez ortaya atan ve kullanan Nicholls" tur (Yalçın, 2015).

Başarı hedefi teorisyenleri, başarı motivasyonunu görev ve ego yönelimleri olmak üzere iki ana hedef yönelimi olarak görmektedir (Tod ve Hodge, 2001).

İlk olarak yarışmada birey kendi yeteneklerini diğer sporcularla kıyaslayıp yetenekliyim ya da yeteneksizim gibi yargılarda bulunur. İkinde ise sporcu kendi performansına göre hedef belirler ve kendini bir önceki performansıyla kıyaslar (Kuru, 2000).

2.3.4.1.3. Yükleme kuramı

Bireyler tecrübe edindikleri olaylara bir açıklama ve neden bulmaya çalışırlar. Bu bilişsel duruma yükleme denmektedir (Doğan, 2015). Kurucusu Heider, geliştiren ise Weiner olmuştur.

Weiner' e göre bu kuram 3 boyutta sınıflandırılmaktadır.

- İçsel-dışsal,
- İstikrarlı-istikrarsız,

Kontrol edilebilir-kontrol edilemez (Kuru, 2000).

Kazanan sporcular genelde kazanma sebeplerini kontrol edilebilir, içsel ve istikrarlı sebeplere bağlılarken kaybedenler ise kontrol edilemez, dışsal ve istikrarsız sebeplere bağlamaktadırlar. Kaybedenlerin kaybetme nedenini şansa bağlamaları onların hemen hemen hiç sorumluluk almadıkları görülmektedir (Kuru, 2000).

2.4. Alanda Yapılan Yurt İçi alışmalar

Aktaş ve arkadaşları (2006) bir çalışmada profesyonel basketbolcularda başarı motivasyonunu cinsiyete göre incelemiş, g gösterme ve başarıya yaklaşma güdüsü bakımından anlamlı bir farklılık bulmuştur. Başarısızlıktan kaçınma güdüsü bakımından ise istatistiksel bir farklılık bulunmamıştır.

Turhan (2009), yüksek lisans tezinde profesyonel futbolcularda depresyon, anksiyete seviyesi ve kişilik özellikleri ile başarı motivasyonu arasındaki ilişki üzerine çalışmıştır. Çalışma sonucunda depresyon ve anksiyete seviyelerinin başarı motivasyonu ile negatif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkili olduğu, “yenilik arayışı” eğilimi gösterenlerin diğer futbolculara göre başarı motivasyonlarının daha yüksek, “zarardan kaçınma” eğilimi gösterenlerin, bu özelliğe sahip olmayanlara göre başarı motivasyonlarının daha az olduğu kanıtlanmıştır, “Kendi kendini yönetme ve başarı motivasyonu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. 18-23 yaş arası ile 24 yaş ve üstündeki sporcularda ise anlamlı farklılık belirlenememiştir. Antrenörden sık talimat alan ve almayan sporcuların başarı motivasyonları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Abakay (2010) doktora tezinde profesyonel ve amatör futbolcuların, antrenörleri olan iletişim düzeyleri ile başarı motivasyonları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Antrenörle iletişim düzeyi ve başarı motivasyonu arasında pozitif yönde doğrusal ilişki bulunmuştur. Ayrıca futbolcuların statüsüne göre antrenörleriyle iletişim düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Statü farklılığına göre spor yapma yılları, antrenör ile çalışma süresi, medeni ve öğrenim durumu gibi değişkenler ile başarı motivasyonu alt boyutları ve iletişim düzeyleri arasında da anlamlı ilişkilere rastlanmıştır.

Soyer ve arkadaşları (2010) bir çalışmada sporculardaki başarı motivasyonu ile takım birlikteliği arasındaki ilişkiyi incelemiş, takım birlikteliği ile başarı motivasyonu arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Yaş ile başarı motivasyonu arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Takım birlikteliği ve yaş arasında negatif yönlü anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yaş arttıkça takım birlikteliği düşmektedir. Sonuca göre başarı motivasyonu ile takım birlikteliği sporda başarıyı olumlu yönde etkilemektedir. Farklılık analizlerinde de cinsiyet ile başarı motivasyonu arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılık, başarı motivasyonunun bayanların erkeklerden daha fazla olmasından kaynaklıdır. Takım birlikteliği ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Abakay ve Kuru (2013) yaptıkları bir çalışmada kadın futbolcularda antrenör ile iletişim düzeyi ve başarı motivasyonu ilişkisini incelemiş, kadın futbolcuların öğrenim durumu, spor yapma yılı ve aynı antrenörle çalışma süresi arttıkça iletişim

düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca kadın futbolcuların; güç gösterme ve başarıya yaklaşma güduları ile iletişim düzeyleri arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Bora (2013) yüksek lisans çalışmasında beden eğitimi öğretmeni ve sporcu öğrenciler arasındaki iletişimin sportif başarı motivasyonu ile ilişkisini incelemiş, yapılan araştırmada, iletişimin ve motivasyon arasındaki ilişkide cinsiyet, spor branşı, spora başlama yaşı, antrenörle çalışma süresi ile ilgili anlamlı farklılıklara rastlanmazken öğrencilerin antrenörle iletişim algılamalarında diğer spor dallarına göre basketbol lehine anlamlı farklılık görülmüştür.

Kusan (2014) yüksek lisans tez çalışmasında güreş, boks, taekwondo branşındaki elit düzeydeki sporcuların başarı motivasyonunun çeşitli değişkenlere göre değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda branşlar arasında başarı motivasyonunun farklılıklar gösterdiği, cinsiyet açısından da sporda başarı güdüsü ve sportif tecrübeye anlamlı farklılıkların olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dirmen (2014) yüksek lisans tez çalışmasında farklı liglerde oynayan kadın futbol takımı oyuncularının başarı motivasyon düzeylerini karşılaştırmış, yapılan analizler sonucunda farklı liglerde oynayan kadın futbolcular arasında başarıya yaklaşma güdüsü ve başarısızlıktan kaçma güdüsü, 1.ligde oynayan futbolculardan Türkiye dereceleri farklı olanlar arasında başarıya yaklaşma güdüsü, 2.ligde oynayan futbolculardan farklı yaşta olanlar arasında güç gösterme güdüsü puanı açısından anlamlı farklılık bulunmuştur.

Hosseinalipour (2015) yüksek lisans tezinde üniversiteli sporcu öğrencilerin sporda motivasyon düzeyleri ve stresle başa çıkma yöntemlerini incelemiş, pozitif yönde doğrusal ilişki bulunmuştur. Ayrıca sporcuların akademik başarıları ile sportif başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Takım ya da ferdi spor branşları ile ilgilenme, amatör ya da profesyonel olarak spor yapma ve cinsiyet değişkenleri açısından istatistiksel anlamda anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Futbol, voleybol, basketbol, taekwondo ve atletizm branşlarına has amatör ya da profesyonel olma ve cinsiyet değişkenleri açısından sportif başarı motivasyonu ve stresle başa çıkma düzeyleri arasında istatistiksel anlamda bir farklılık gözlemlenmemiştir.

Yalçın (2015) yüksek lisans tezinde işitme engelli futsal sporcularının başarı motivasyon düzeylerini incelemiş, güç gösterme, başarıya yaklaşma ve başarısızlıktan kaçınma güdüsünde erkek sporcuların lehine anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Yaş değişkenine göre 16-19 ve 20-23 yaşları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca erkek sporcuların başarı motivasyonlarının daha yüksek olduğu ve yaş arttıkça güç gösterme güdüsünün de arttığı sonucuna varılmıştır.

Azeez (2016) yüksek lisans çalışmasında 14-16 Iraklı ve Türk erkek çocukların spora özgü başarı motivasyon düzeyini incelemiş, Türk çocukların güç gösterme güduları ve başarıya yaklaşma güduları anlamlı bir şekilde yüksek çıkarken başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyutunda Iraklı çocukların daha yüksek puan elde ettikleri görülmüştür. Iraklı çocukların başarısızlıktan kaçınma güdüsü, başarıma güdüsü puanlarından yüksek çıkmıştır ve Iraklı çocukların yarışma durumlarından uzaklaşma eğilimi gösterdikleri görülmüştür. Çocuklarda fiziksel yapının gelişmişliği güç gösterme ve başarıya yaklaşma güdülerini artırırken, başarısızlıktan kaçınma güdülerini de azalttığı söylenebilir.

2.5. Alanda Yapılan Yurt Dışı Çalışmalar

Martin (1999) yaptığı çalışmada engelli sporcularda üstün performansı elde etmek için psikolojik desteğin oldukça önemli olduğunu belirtmektedir. Engelli sporcuların psikolojik yönden gelişiminin sağlanmasına yönelik çalışmaların oldukça yetersiz düzeyde olduğunu vurgulamıştır. Yapılan bu çalışmanın amacı spor psikologlarının bedensel engelli sporcuların başarılarının artmasına yönelik çalışmalara yapmaktır. Spor psikologlarına göre engelli ve engelli olmayan sporcular arasında birçok benzerlik olmasına rağmen engelli sporculara özgü birtakım bilgilerin bilinmesi gerektiğini söylemektedirler. Engelli sporcuların başarılarının artması için motivasyon düzeylerinin yüksek tutulması gerektiği kişisel becerilerini artırıcı yöntem ve faktörlerin kullanılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Page ve arkadaşlarının (2001) yılında yaptıkları ‘‘Engelli Sporcuların Başarı Motivasyonlarına Etki Eden Temel Faktörlerin Niteliksel Açısından Değerlendirilmesi’’ başlıklı çalışmada belirledikleri engelli sporculara röportaj yöntemi kullanılarak sporcularla görüşülmüştür. Nitel veri çözümleme yöntemleriyle röportajların çözümlendiğinde engelli sporcuların başarı motivasyonlarına etki eden etmenlerin arasında rakiplerini ciddiye almaları, sosyal yönden kendilerini daha

güçlü hissetmeleri ve spora bakış açılarında sporla birlikte engelli olmanın etkilerini ve olumsuz yönleriyle baş edebildiklerini düşünmelerinin sporda başarı motivasyonlarına olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Pensgaard ve Sorensen (2002) yaptıkları literatür taramasına dayalı çalışmalarında engelli sporlarında psiko-sosyal araştırmalara rehberlik etmek için “Spor bağlamında güçlendirme” kavramına açıklık getirmektedir. Engelli bireyler için sporla beraber güçlendirme kavramının önemini vurgulamışlardır. Çalışmanın odak noktasını Hutzler’in 1990 yılında yaptığı çalışmalar dayanak oluşturmuştur. Engelli sporlarında (toplumsal, grup ve bireysel) etkinliklerin önemine değinilmiştir. Çalışmada engelli sporcularda motivasyonu etkileyen faktörler arasında engelin olduğu yaş, cinsiyet, engel türü sporcuların motivasyonuna etki eden faktörler olarak belirlenmiştir. Yine sporcuların içinde bulunduğu motivasyonel iklim, grubun yapısı ve kolektif etkinlik motivasyonu etkilemektedir. Son olarak çalışmada metodolojik hususlar tartışılmış buna ilişkin çeşitli çözüm önerileri sunulmuştur.

Shapiro (2003), engelli olimpiyat sporcularının spora katılımlarını motive eden faktörleri incelediği araştırmada 21 -70 yaş arası 147 olimpik sporcuyla incelemiştir. Engelli sporculara sporda motivasyon anket (SMQ) uygulamıştır. İstatiksel çözümleme sonucunda çeşitli değişkenlere göre sorular yönelttiği sporculara cinsiyet, yaş, etnik kimlik bakımından spora katılım motivasyonlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Sporcuları, spora motive eden etmenler arasında başarı elde etmek, madalya kazanmak, diğer sporcularla mücadele etmek, egzersiz yapmak ve eğlenmek spora motive eden etmenler arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda öneri olarak, antrenörlerin sporcuların daha üst düzeyde verim alabilmeleri için antrenmanlarda eğlenceli aktivitelere yer vermesi, arkadaşlığı dostluğu ön plana çıkaran uygulamalara geliştirmesi sporcularda gelişmeyi arttıran unsurlar olabileceği sonuca ulaşılmıştır.

Allender ve arkadaşları (2006), “çocuk ve yetişkinleri spor ve fiziksel etkinliklere katılımlarını sağlayan etmenler” üzerine yaptıkları literatür taramasına dayanan çalışmalarında çocukları ve yetişkinleri fiziksel aktivitelere yönlendiren etmenlerin üzerinde durmuşlardır. İngiltere’de yaşayan çocuklar ve yetişkinler çalışmanın popülasyonunu oluşturmuştur. Bunun için 1990 – 2004 yılları arasında konuyla ilgili yapılan 1200 çeşitli yayın (makale, bildiri vb.,) çalışmaya dâhil

edilmiştir. Çalışmanın sonucunda çocukları ve yetişkinleri spora motive eden etmenler arasında kilo kontrolünün sağlanması, sosyal etkileşim halinde olmak, güzel bir vücuda sahip olmak çocukları motive eden etmenlerken, yetişkinleri yaşlılığın etkilerini en aza indirmek, sosyal yönden diğer insanlarla iletişim kurmak, temel becerileri daha iyi yapabilmek gibi etmenler yetişkinleri spora yönlendiren etmenler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Shihui ve arkadaşları (2007), bedensel engelli elit sporcuların spora katılımlarında motivasyonlarını etkileyen faktörleri belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmalarında bedensel engelli elit sporcuların spor motivasyonuna etki eden etmenlerle yaş, eğitim ve engel türü ile motivasyon olma düzeylerinin arasında herhangi bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın evrenini Çin Halk Cumhuriyeti'nde, 14 farklı bölgeden toplam 140 bedensel engelli elit sporcudan oluşmaktadır. Araştırmaya 115 elit bedensel engelli sporcu katılmayı kabul etmiş PMI ve TEOSQ ölçeklerini cevaplayarak çalışmaya katılmışlardır. Verilerin çözümlenmesinde İstatistiksel olarak SPSS paket programı kullanılmıştır. Tek yönlü ANOVA testi ve T – Testi kullanılmıştır. Sonuç olarak bedensel engelli elit sporcuları spora katılımlarını motive eden faktörler puanlama sırasıyla eğlenme, dostluk kurma, başarı elde edebilmek, becerilerini geliştirebilmek ve kendilerini daha enerjik ve güçlü hissedebilme faktörleri sporcuları en çok motive eden faktörler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuçlarıyla alanda yapılan diğer araştırmalar karşılaştırıldığında beceri geliştirme ve eğlenmenin bedensel engelli sporcuları spora motive eden iki önemli faktör olduğu diğer araştırmalarla birbirlerini destekleyen faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hutzler ve Korsensky (2010) yaptıkları literatür taramasına dayalı çalışmalarında, zihinsel engellilerde fiziksel aktivitenin motivasyonları üzerine etkisini incelenmiştir. Bunun için elektronik veri tabanı ve diğer kaynaklar aracılığıyla literatür taraması yapılmıştır. Çalışmalarında fiziksel aktivitenin engelli bireyler üzerindeki etkileri incelenmiştir. 1980-2009 yılları arasındaki alanda yapılan yayınlar sistematik olarak analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırmada incelenen 23 yayın 4 çalışma kategorisini ayrılıp sonuç ortaya konulmak hedeflenmiştir. Sonuç olarak hem egzersiz aktiviteleri ve sportif faaliyetler sırasında kazanılan fiziksel beceriler, kişilerin yüksek beceri ve öz yeterlilik kazanmalarına, sosyal yeterlilik

düzeylerinin artmasını sağlamaktadır. Aynı zamanda engelli bireyler için fiziksel aktivite sırasında video ve ses içerikli uygulamaların egzersiz programlarında kullanımı egzersiz programlarına uyum sağlamalarında etkili olduğu görülmektedir.

McLoughlin ve arkadaşları (2017) “bedensel engelli elit sporcuların, spor ortamında yaşadıkları zorlukları ve spora motive edici etmenleri” konu edindikleri çalışmada; bireyleri spora katılmaya yönlendiren birçok motiv olduğunu belirtmiştir. Bunun yanı sıra sporcuların dikkat eksikliği, adaptasyon sorunu ve yaşadıklarını bunun da önemli bir sorun olduğunu vurgulamışlar bunun içinde sporculara gelişim seminerlerinin verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Çalışmalarının amacı bedensel engelli elit sporcuların motivasyonlarını arttırıcı etmenlerin belirlenmesi ve spor ortamında yaşadıkları sorunların ortadan kaldırılması amaç edinmiştir. Çalışmaya 17 erkek 6 kadın elit sporcu katılmıştır. Veriler elektronik ortamda çeşitli ölçme araçları ve teknikleri kullanılarak toplanmıştır. Çalışmaya katılanların yaş ortalaması 23,4 olarak hesaplanmıştır. Çeşitli veriler ve literatüre dayalı analizlerin yapılması sonucu bedensel engelli elit sporcuları motive eden etmenler arasında sporun gelişimlerine yararlı olacağını düşünmeleri, gündelik aktivitelerini yapmalarını kolaylaştırması, kendilerini daha iyi savunabileceklerini düşünmeleri ve başarılı olmaları halinde eğitim ve çeşitli burs olanaklarından daha iyi yararlanabilecekleri sporcuları motive edene etmenler olarak belirlenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada kullanılan model, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bölümlere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bedensel engelli sporcuların spora özgü başarı motivasyonlarının değerlendirilmesini amaç edindiğimiz çalışmamızda var olan bir durum olduğu şekliyle belirleyen betimsel tarama modeli kullanılmıştır.

Tarama modeli geçmişte veya halen var olan bir durumu ortaya çıkarmayı hedefleyen araştırma ve çalışmalarda tarama modeli kullanılmaktadır. Örnek olay ve genel tarama modelleri olarak iki çeşit tarama modeli vardır (Karasar, 2006).

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışma evreni, Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu bünyesinde yer alan 20 Temmuz 2016 tarihi itibariye 18 branşta kadın ve erkek toplam 2561 sporcudur.

Çalışmanın örneklemini çeşitli bedensel engelli spor branşlarında 425 kadın – erkek sporcudan oluşturmuştur.

3.3. Verilerin Toplanması

Çalışmamızın verileri Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonundan alınan izinler neticesinde bireysel sporcular ve takım sporlarında yer alan sporcularla antrenman, kamp müsabaka öncesi ve sonrasında sporcuların gönüllülük esasına dayanarak ölçme aracını kendilerine en uygun yanıtları verdikleri varsayılarak toplanmıştır. Anketlerin uygulanması ve toplanması aşamasında gizlilik ilkesine bağlı kalınmıştır.

Araştırmamızda 5’li likert tipi ölçme aracı kullanılmıştır. Ölçeğin sınırlılıkları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir (Balcı, 1993).

Tablo 3.1. Likert Tipi Ölçek Sınırlılıkları

Verilen Ağırlık	Seçenek	Sınırı
1	Hiç	1.00 – 1.79
2	Az	1.80 – 2.59
3	Orta	2.60 – 3.39
4	Kısmen Yüksek	3.40 – 4.19
5	Yüksek	4.20 – 5.00

3.4. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak; araştırmacılar tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” Willis (1982) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Tiryaki ve Gödelek (1997) tarafından yapılan “Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği-SÖBMÖ” kullanmıştır. Spora özgü başarı motivasyon ölçeği, bireysel ve takım sporlar, tüm branşlar ve her spor seviyesinde olan sporcuların üzerinde uygulamaktadır. Toplam 40 madde (a) güç gösterme güdüsü $r=0,81$, (b) başarıya yaklaşma güdüsü $r= 0,82$, (c) başarısızlıktan kaçınma güdüsü $r= 0,80$ olarak hesaplanan 3 alt boyuttan oluşan ölçeğe yer alan ifadeler 5’li Likert tipi (1) “Hiçbir Zaman” ve (5) “Her Zaman” şeklinde puanlanmaktadır (Tiryaki ve Gödelek, 1997). Ölçeğin “Güç Gösterme” ve “Başarıya Yaklaşma” boyutlarından elde edilen puanların yüksekliği; sporcunun ilgili motivasyon boyutlarında motivasyonunun yüksek olduğunu, düşük puan ise tam tersi bir durumu göstermektedir. “Başarısızlıktan Kaçma” boyutundan alınan yüksek puan ise sporcunun başarısız olma korkusunun ve stresinin daha fazla olduğunu göstermektedir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan engelli sporcuların, 3 alt boyu ve toplamda 40 sorudan oluşan “Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği”ne verdikleri cevaplardan elde edilen puanlar ışığında araştırmaya yönelik istatistiksel analizler yapılmıştır. Analizler de araştırmaya katılan engelli sporcuların demografik özelliklerini incelemek için frekans dağılımı tabloları, katılımcıların ölçekte bulunan verdikleri cevaplara ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Güç gösterme güdüsü, başarıya yaklaşma güdüsü ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü için her bir alt boyutun oluşturduğu ifadelere verilen cevap puanları toplanarak yine her bir alt boyut için toplam puanlardan oluşan değişkenler oluşturulmuştur. Bu değişkenlere

normallik uyumunu incelemek için kolmogrov-smirnov testi uygulanmış ve ilgili değişkenlerin 3 ünün de normal dağılımdan gelmediği görülmüştür. Bu bilgi ışığında katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre başarı motivasyonlarındaki farklılıkları incelemek için Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis testleri uygulanmıştır. Örnek çapının büyük (n=425) olmasından dolayı, merkezi limit teoremi gereğince Mann-Whitney U testi için Z istatistiği, Kruskal-Wallis Testi için ise Ki Kare istatistiği kullanılmıştır. Kruskal Wallis-H Testinde anlamlı farklılıkların görülmesi durumunda post-hoc çoklu karşılaştırma testi (Dunn's Post-hoc) ile aralarında farklılık olan gruplar belirlenmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliği için cronbach's alpha katsayısı istatistiğinden yararlanılmıştır ve çalışmaya ilişkin alpha katsayısı ölçek genelinde ,876, güç gösterme güdüsü özelinde ,717, başarıya yaklaşma güdüsü özelinde ,736 ve başarısızlıktan kaçınma boyutu özelinde ,733 olarak bulunmuştur. Hesaplanan alpha katsayısı değerleri araştırmada uygulanan ölçeğin geçeli ve güvenilir ölçümler yaptığını göstermektedir. Cronbach Alpha değerleri sosyal bilimler için 0,70 in üzeri kabul edilir Arseven (2001). Çalışmamızda hesaplanan cronbach alpha katsayısı 0,876 dır. Bu ölçme aracımızın oldukça geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

Çalışmanın istatistiksel analizlerinde $\alpha = ,05$ anlamlılık ve %95 güven düzeyinde yapılmıştır. Uygulanan analizlerde SPSS 21 for windows paket programı kullanılmıştır.

Tablo 3.2. Alt Ölçekler ve Ölçek Geneli için Oluşturulan Değişkenlerin Normallik Testleri

Alt Boyutlar	Kolmogorov-Smirnov ^a		
	Statistic	df	Sig.
Güç Gösterme	,086	425	,000
Başarıya Yaklaşma	,103	425	,000
Başarısızlıktan Kaçınma	,103	425	,000

Sig. p değerleri $\alpha = ,05$ değerinden küçük olduğu için, değişkenler normal dağılımdan gelmemiştir. Bundan dolayı non-parametrik analizler kullanılmıştır.

Tablo 3.3. Ölçek Puanlarının Dağılımı

Alt Boyutlar	Madde Sayısı	N	Min	Max	$\bar{X}$	SS	Çar.	Bas.	Alpha
SBMÖ	40								,856
Güç Gösterme	12	425	2,00	4,75	3,66	,533	-,405	,565	,717
Başarıya Yaklaşma	17	425	2,06	4,76	3,70	,470	-,566	,913	,736
Başarısızlıktan Kaçınma	11	425	1,82	4,91	3,83	,532	-,364	,561	,733

Araştırma kapsamında yer alan bireylerin Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeğinin 3 alt boyutu için aldıkları puanlar incelendiğinde, ilk alt boyutun “başarısızlıktan kaçınma” (Ort.=3,83) olduğu ve bunu sırasıyla; “başarıya yaklaşma” (Ort.=3,70) ve “güç gösterme” (Ort.= 3,66) alt boyutunun izlediği tespit edilmiştir. Ölçeğin güvenirliğini test etmek için hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının ölçek alt boyutları için 0,736 (başarıya yaklaşma) ile 0,717 (güç gösterme) arasında değiştiği görülmektedir. Toplam ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,856 olarak hesaplanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Araştırmamızın bu bölümünde ölçme aracının çözümlenmesi sonucu istatistiksel bulgulara ve bunlara ilişkin çeşitli yorumlamalara yer verilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma sonucu elde edilen bilgi ve bulgular değerlendirilmiştir. Bu kapsamda anket sonuçları; problemler ve alt problemler dikkate alınarak değerlendirilmiş, ankete katılan sporcuların kişisel nitelikleri ile motivasyon seviyeleri arasındaki ilişkiler, bahse konu engelli sporcuların motivasyon seviyeleri ve başarıları arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

Tablo 4.1. Araştırma Grubunun Demografik Özelliklerine Göre Frekans Dağılımları

Değişkenler	Alt Grup	N	%	Toplam
Cinsiyet	Erkek	308	72,5	425
	Kadın	117	27,5	
Yaş	18-23	89	20,9	425
	24-29	161	37,9	
	30-35	78	18,4	
	36-41	54	12,7	
	42+	43	10,1	
Öğrenim Düzeyi	İlkokul-Ortaokul	45	10,6	425
	Lise ve Dengi	263	61,9	
	Üniversite	112	26,4	
	Lisansüstü	5	1,2	
Medeni Durum	Bekar	258	60,7	425
	Evli	167	39,3	
Aylık Gelir Düzeyi	1-1500	101	23,8	425
	1501-2500	157	36,9	
	2501-3700	117	27,5	
	3700+	50	11,8	
Sporcu Tecrübesi	1-4	139	32,7	425
	5-8	160	37,6	
	9-12	78	18,4	
	13+	48	11,3	
Takım Kategorisi	Erkek	222	52,2	425
	Kadın	66	15,5	
	Karışık	137	32,2	
Engelli Olma Sebebi	Doğum Öncesi	54	12,7	425
	Doğum Esnası	62	14,6	
	Doğum Sonrası	309	72,7	
Branş	Futbol	92	21,6	425
	Basketbol	130	30,6	
	Voleybol	14	3,3	
	Masa Tenisi	39	9,2	
	Yüzme	39	9,2	
	Tenis	34	8,0	
	Atıcılık	38	8,9	
	Badminton	16	3,8	
	Halter	23	5,4	

Araştırma kapsamına alınan bireylerin %72,7'sinin ise doğum sonrasında engelli olduğu, %72,5'inin erkek, %37,9'u 24-29 yaş aralığında, %61,9'unun lise ve dengi okul mezunu, %60,7'si bekar, %39,3'ü evli, %39,9'unun aylık gelirinin 1501/2500₺ olduğu, %37,6'sının 5-8 yıl arasında sporcu tecrübesi olduğu,

%52,2'sinin erkekler liginde ve %30,6'sının ise basketbol branşından olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2. Araştırma Grubunun İfadelere Verdikleri Cevapların Ortalama ve Standart Sapması

ALT BOYUT		İFADELER	$\bar{x}$	ss
Güç Gösterme Gütüsü	1	Takım arkadaşlarım oyundaki mücadeleciliğime saygı duyarlar	3,74	1,16
	2	Maçtan hemen önce gergin oluyorum ve olduğum yerde duramıyorum	3,48	1,13
	3	Takım arkadaşlarımı oyuna ısındırma becerisine sahibim	3,56	1,14
	4	Zor bir antrenman anında çalıştırıcının taktiri bana zorluğu unutturur	3,94	,93
	5	Diğerleri beni önde gelen bir yarışmacı olarak görmüyorlar**	3,14**	1,11
	6	İyi bir müsabaka çıkartmak heyecan veriyor	3,98	,95
	7	Takım arkadaşlarım liderlik yeteneğime saygı duyarlar	3,89	,98
	8	İzleyiciler varken daha iyi mücadele ettiğimi düşünüyorum*	4,07*	,86
	9	Takım arkadaşlarım kadar sert ve dayanıklı görünmüyorum	3,22	1,30
	10	Takım arkadaşlarım iş bitiriciliğimi ve kararlılığımı beğeniyor	3,65	1,07
	11	Diğer oyuncuların eğitilmesi için çok çaba gösteriyorum	3,85	1,02
	12	Sportadaki geçmiş başarılarımdan söz etmeyi sevmiyorum	3,32	1,18
Başarıya Yaklaşma Gütüsü	13	Takım kaptanı olmaktan hoşlanıyorum	3,26	1,39
	14	Maçta kendimi oyuna öylesine veriyorum ki geçici olarak gerçeğe bağlantımı yitiriyorum	3,77	1,12
	15	Kaybedilen bir maçtan sonra uyumakta güçlük çekiyorum	3,90	,88
	16	Bir maçı kazanınca kendimi çok tatmin olmuş hissediyorum	4,00	,87
	17	Bir maçtan önce sakın olmak benim için çok zor	3,75	1,00
	18	Yeteneklerini geliştirmek için fazladan antrenman yapan sporcuları takdir ediyorum	4,08	,85
	19	İnsanların maç sırasında beni izlemelerinden hoşlanıyorum	4,10	,84
	20	Sporta başarılı olmayı istiyorum*	4,23*	,82
	21	Benimle aynı düzeyde olan birisiyle mücadele ederken kazanmaktan çok kaybederim	3,27	1,16
	22	Kaybetmek beni gereğinden fazla etkiliyor	3,74	1,01
	23	Sporta başarılı olmak için yıl boyu çalışmayı isterim	3,89	1,05
	24	Amacım bir spor dalında önde gelen biri olmaktır	4,00	,91
	25	Maç sırasında, maçı verebilecek bir hata yaparsam kendime gelmem biraz zaman alır	3,76	1,11
	26	İyi bir sporcu olmak benim için önemli değildir**	2,99**	1,41
	27	Bazen, maçı kaybettiğimizde günlerce bunu kendime dert ederim	3,39	1,22
	28	Bir maçtan hemen sonra karnıma ağırlar girer	3,21	1,24
	29	Sportif kapasitemi beğenmiyorum	3,44	1,07
Başarısızlıktan Kaçınma Gütüsü	30	Çok yetenekli rakiplere karşı daha iyi oynadığımı sanıyorum	3,62	1,02
	31	En iyisini yapmak için çok çaba sarf ederim	3,88	,96
	32	Birisiyle maç hakkında konuşurken heyecanlanıyorum	3,81	1,08
	33	Tanınmak umuduyla spor branşında çok çalışıyorum	3,80	,99
	34	Bir hata yaptığımda maçın geri kalan bölümünde bu beni çok üzüyor	4,13	,78
	35	Bir takım arkadaşımın oynamasına yararlı olacak önerilerde bulunmaktan hoşlanıyorum.	3,92	,90
	36	Başkaları için güç bulduğum bir görevin bana verilmesinden zevk duyuyorum	3,89	1,05
	37	Bir maçtan önce olabilecekleri kendime çok dert etmiyorum**	3,42**	1,15
	38	Sezon dışında sporu unutmaktan hoşlanıyorum	3,57	1,17
	39	Maçtan önceki gece uyumakta güçlük çekiyorum	3,80	1,10
	40	Başarıya açılan yol, şanstan çok daha fazla çalışmadan geçer*	4,25*	,88

*: Boyut içerisinde en yüksek ortalama **:Boyut içerisinde en küçük ortalama

Araştırma grubunun güç gösterme güdüsü alt boyunda en yüksek derecede olumlu görüş bildirdiği ifade “izleyiciler varken daha iyi mücadele ettiğimi düşünüyorum”, en düşük derecede görüş bildirdiği ifade ise “iyi bir sporcu olmak benim için önemli değildir” olmuştur. Başarıya yaklaşma güdüsünde ise sporcuların en yüksek derecede görüş bildirdiği ifade “sporda başarılı olmayı istiyorum”, en düşük derecede görüş bildirdiği ifade “iyi bir sporcu olmak benim için önemli değildir” olmuştur. Başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyutunda sporcuların en yüksek derecede görüş bildirdiği ifade “başarıya açılan yol, şanstın çok daha fazla çalışmadan geçer” ve en düşük derecede görüş bildirdiği ifade ise “bir maçtan önce olabilecekleri kendime çok dert etmiyorum” ifadesi olmuştur.

Tablo 4.3. Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

ALT BOYUTLAR	Cinsiyet	N	Ort.	Sıra Sayısı Ortalaması	Z	p
Güç Gösterme Güdüsü	Erkek	308	3,66	210,85	-,588	,557
	Kadın	117	3,66	218,67		
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	Erkek	308	3,73	223,91	-2,975	,003*
	Kadın	117	3,60	184,28		
Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü	Erkek	308	3,89	226,12	-3,583	,000*
	Kadın	117	3,68	178,45		

Araştırma kapsamına alınan sporcuların cinsiyet değişkenine göre “başarıya yaklaşma güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($Z_2=-2,975$, $p=,003 < \alpha=,05$; $Z_3=-3,583$, $p=,000 < \alpha=,05$). Anlamlı farklılığın tespit edildiği alt boyutlarda erkek katılımcıların ortalama puanlarının [başarıya yaklaşma güdüsü ($\bar{X}=3,73$); başarısızlıktan kaçınma güdüsü ($\bar{X}=3,89$)] kadın katılımcıların ortalama puanlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan sporcuların cinsiyetlerine göre “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($Z_1=-,588$, $p=,557 > \alpha=,05$).

Tablo 4.4. Araştırma Grubunun Medeni Durum Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

ALT BOYUTLAR	Medeni Durum	N	Ort.	Sıra Sayısı Ortalaması	Z	p
Güç Gösterme Güdüsü	Bekar	258	3,68	217,23	-,885	,376
	Evli	167	3,63	206,46		
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	Bekar	258	3,69	212,99	-,002	,998
	Evli	167	3,71	213,01		
Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü	Bekar	258	3,84	217,96	-1,038	,299
	Evli	167	3,81	205,33		

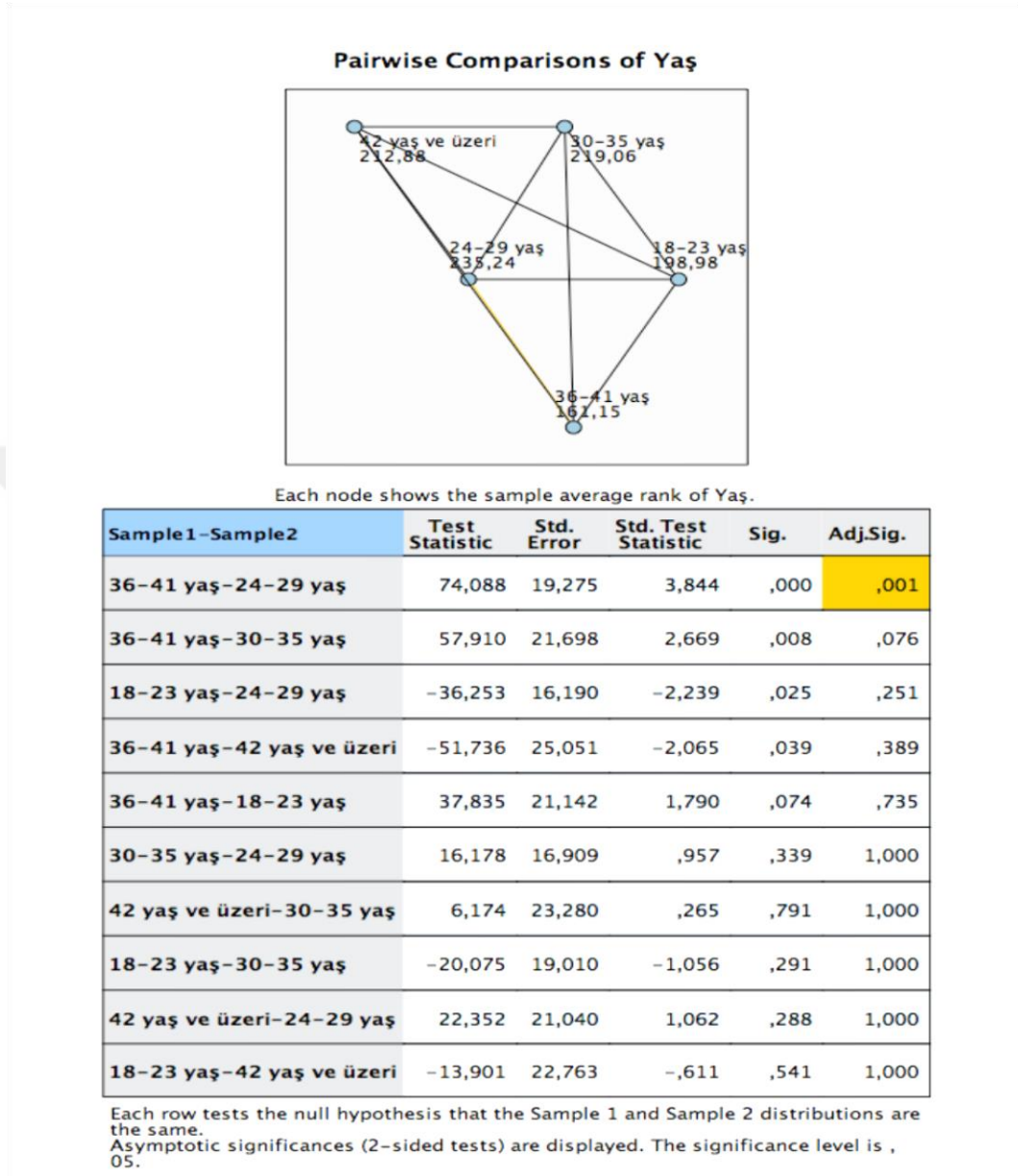
Araştırma grubunun medeni durum değişkenine göre SÖBMÖ'nin “güç gösterme güdüsü”, “başarıya yaklaşma güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($Z_1 = -,885$ $p = ,376 > \alpha = ,05$; $Z_2 = -,002$ $p = ,998 > \alpha = ,05$; $Z_3 = -1,038$, $p = ,299 > \alpha = ,05$).

Tablo 4.5. Araştırma Grubunun Yaş Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

ALT BOYUTLAR	Yaş	N	Ort.	Sıra Sayısı Ortalaması	χ^2	p
Güç Gösterme Güdüsü	18-23	89	3,58	198,98	16,318	,003*
	24-29	161	3,77	235,24		
	30-35	78	3,67	219,06		
	36-41	54	3,42	161,15		
	42+	43	3,65	212,88		
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	18-23	89	3,58	202,94	25,262	,000*
	24-29	161	3,82	237,96		
	30-35	78	3,77	233,51		
	36-41	54	3,50	156,29		
	42+	43	3,58	174,38		
Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü	18-23	89	3,67	187,30	22,914	,000*
	24-29	161	3,97	246,24		
	30-35	78	3,82	204,85		
	36-41	54	3,69	169,55		
	42+	43	3,83	211,09		

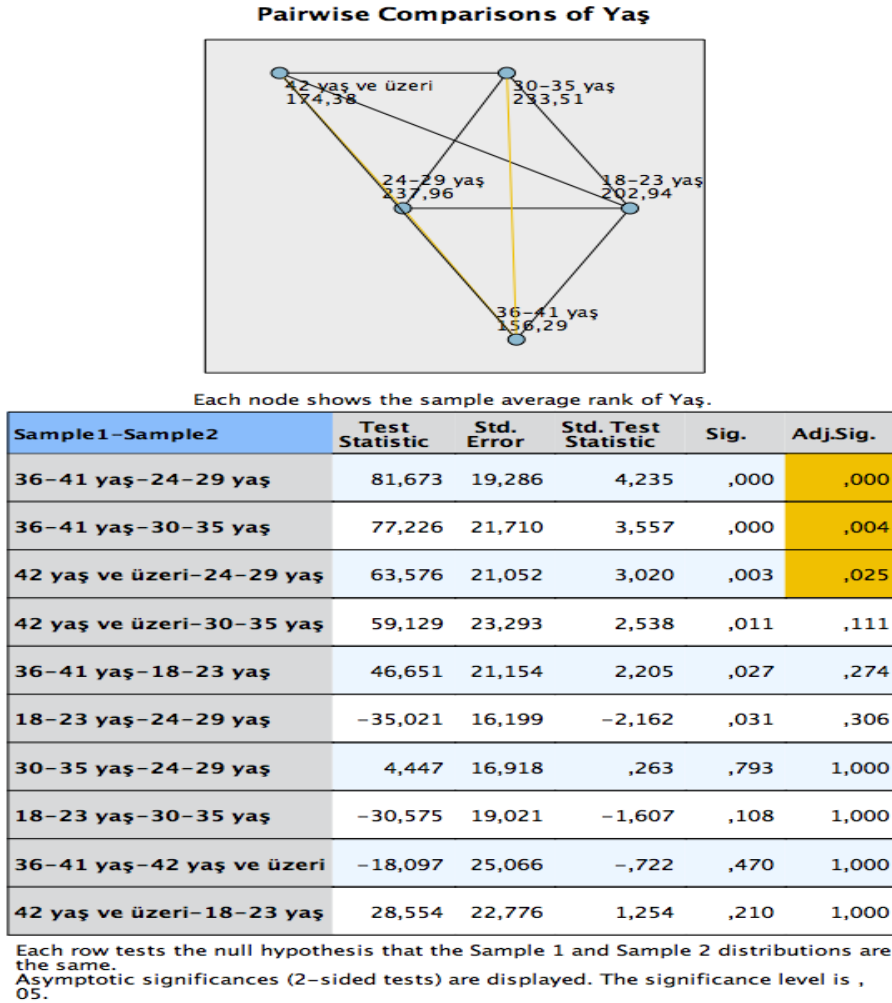
Araştırmaya grubunun yaş değişkenine göre SÖBMÖ'nin “güç gösterme güdüsü”, “başarıya yaklaşma güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (Ki.Kare1=16,318 $p = ,003 < \alpha = ,05$; Ki.Kare2=25,262 $p = ,000 < \alpha = ,05$; Ki.Kare3=22,914 $p = ,000 < \alpha = ,05$).

Tablo 4.6. Araştırma Grubunun Yaş Değişkenine Göre Güç Gösterme Güdüsü Post-Hoc Değerleri

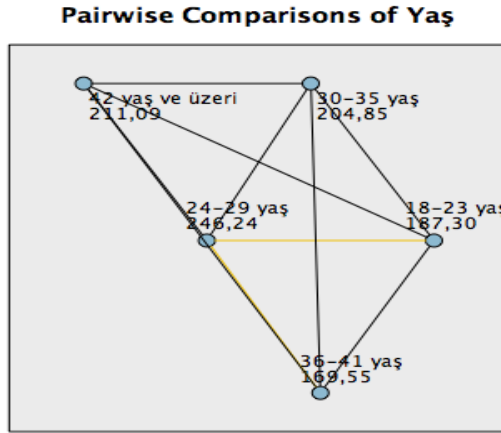
Tablo 4.6 incelendiğinde, “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda “24-29 yaş” grubundaki katılımcıların ortalama puanları ($\bar{X}=3,77$) ile “36-41 yaş” ($\bar{X}=3,42$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “yaş” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “24-29 yaş” grubundaki katılımcıların ortalama puanlarının “36-41 yaş” grubundaki katılımcıların ortalama puanlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.7. Araştırma Grubunun Yaş Değişkenine Göre Başarıya Yaklaşma Güdüsü Post-Hoc Değerleri

Tablo 4.7’ye bakıldığında, “başarıya yaklaşma güdüsü” alt boyutunda “24-29 yaş” grubundaki katılımcıların ortalama puanları ($\bar{X}=3,82$) ile “36-41 yaş” ($\bar{X}=3,50$) ve “42 yaş ve üzeri” ($\bar{X}=3,58$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “yaş” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “24-29 yaş” grubundaki katılımcıların ortalama puanlarının diğer iki gruptan daha yüksek olduğu görülmüştür. Diğer bir bulguda ise “30-35 yaş” grubundaki katılımcıların ortalama puanları ($\bar{X}=3,77$) ile “36-41 yaş” ($\bar{X}=3,50$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “yaş” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “30-35 yaş” grubundaki katılımcıların puanlarının “36-41 yaş” grubundaki katılımcıların ortalama puanlarından daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.8. Araştırma Grubunun Yaş Değişkenine Göre Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü Post-Hoc Değerleri

Each node shows the sample average rank of Yaş.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
36-41 yaş-24-29 yaş	76,696	19,268	3,980	,000	,001
18-23 yaş-24-29 yaş	-58,944	16,184	-3,642	,000	,003
30-35 yaş-24-29 yaş	41,396	16,903	2,449	,014	,143
42 yaş ve üzeri-24-29 yaş	35,149	21,033	1,671	,095	,947
36-41 yaş-42 yaş ve üzeri	-41,547	25,043	-1,659	,097	,971
30-35 yaş-42 yaş ve üzeri	-6,247	23,273	-,268	,788	1,000
18-23 yaş-30-35 yaş	-17,548	19,004	-,923	,356	1,000
36-41 yaş-18-23 yaş	17,751	21,135	,840	,401	1,000
18-23 yaş-42 yaş ve üzeri	-23,795	22,756	-1,046	,296	1,000
36-41 yaş-30-35 yaş	35,300	21,691	1,627	,104	1,000

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

Tablo 4.8’deki veriler incelendiğinde, “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutunda “24-29 yaş” grubundaki katılımcıların ortalama puanları ($\bar{X}=3,97$) ile “18-23 yaş” ($\bar{X}=3,67$) ve “36-41 yaş” ($\bar{X}=3,69$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “yaş” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “24-29 yaş” grubundaki katılımcıların ortalama puanlarının diğer iki gruptan daha yüksek olduğu görülmüştür.

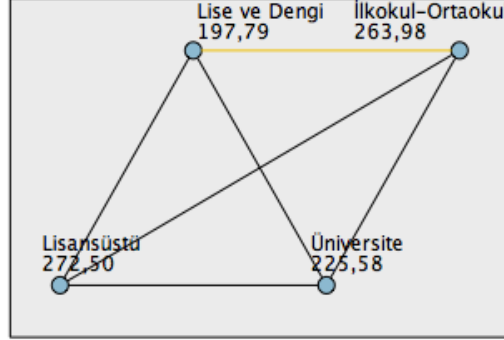
Tablo 4.9. Araştırma Grubunun Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

ALT BOYUTLAR	Öğrenim Durumu	N	Ort.	Sıra Sayısı Ortalaması	χ^2	P
Güç Gösterme Güdüsü	İlkokul-Ortaokul	45	3,88	263,98	14,193	,003*
	Lise ve Dengi	263	3,60	197,79		
	Üniversite	112	3,69	225,58		
	Lisansüstü	5	4,00	272,50		
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	İlkokul-Ortaokul	45	3,78	228,46	9,719	,021*
	Lise ve Dengi	263	3,69	213,41		
	Üniversite	112	3,65	199,09		
	Lisansüstü	5	4,24	363,80		
Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü	İlkokul-Ortaokul	45	4,03	262,69	23,623	,000*
	Lise ve Dengi	263	3,84	215,85		
	Üniversite	112	3,71	179,54		
	Lisansüstü	5	4,49	365,30		

Araştırmaya katılan sporcuların öğrenim durumu değişkenine göre SÖBMÖ'nin “güç gösterme güdüsü”, “başarıya yaklaşma güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (Ki.Kare1=14,193 $p=,003 < \alpha=,05$; Ki.Kare2= 9,719 $p=,021 < \alpha=,05$; Ki.Kare3=23,623, $p=,000 < \alpha=,05$).

Tablo 4.10. Araştırma Grubunun Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Güç Gösterme Güdüsü Post-Hoc Değerleri

Pairwise Comparisons of Öğrenim_Düzeyi

Each node shows the sample average rank of Öğrenim_Düzeyi.

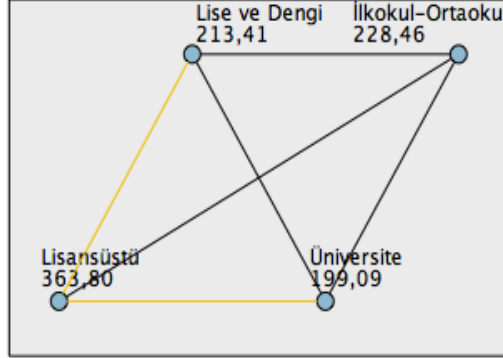
Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
Lise ve Dengi-İlkokul-Ortaokul	66,189	19,773	3,347	,001	,005
Lise ve Dengi-Üniversite	-27,791	13,829	-2,010	,044	,267
Üniversite-İlkokul-Ortaokul	38,397	21,633	1,775	,076	,455
Lise ve Dengi-Lisansüstü	-74,711	55,332	-1,350	,177	1,000
İlkokul-Ortaokul-Lisansüstü	-8,522	57,779	-,147	,883	1,000
Üniversite-Lisansüstü	-46,920	56,024	-,837	,402	1,000

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

Tablo 4.10'a bakıldığında, “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda “lise ve dengi okul” mezunu grubu katılımcılarının ortalama puanları ($\bar{X}=3,60$) ile “ilkokul-ortaokul” mezunu ($\bar{X}=3,88$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “öğrenim durumu” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “ilkokul-ortaokul” mezunu grubundaki katılımcıların ortalama puanlarının “lise ve dengi okul” mezunu grubundaki katılımcıların puanlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.11. Araştırma Grubunun Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Başarıya Yaklaşma Güdüsü Post-Hoc Değerleri

Pairwise Comparisons of Öğrenim_Düzeyi

Each node shows the sample average rank of Öğrenim_Düzeyi.

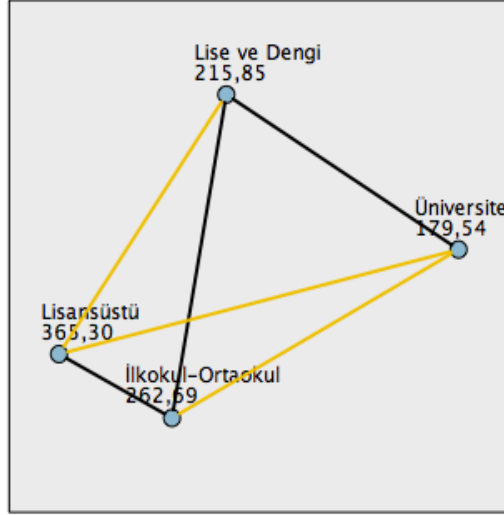
Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
Üniversite-Lisansüstü	-164,711	56,056	-2,938	,003	,020
Lise ve Dengi-Lisansüstü	-150,387	55,364	-2,716	,007	,040
İlkokul-Ortaokul-Lisansüstü	-135,344	57,812	-2,341	,019	,115
Lise ve Dengi-İlkokul-Ortaokul	15,043	19,784	,760	,447	1,000
Üniversite-Lise ve Dengi	14,323	13,837	1,035	,301	1,000
Üniversite-İlkokul-Ortaokul	29,366	21,645	1,357	,175	1,000

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

Tablo 4.11'deki verilere göre, “başarıya yaklaşma güdüsü” alt boyutunda “lisansüstü” mezunu grubu katılımcılarının ortalama puanları ($\bar{X}=4,24$) ile “üniversite” ($\bar{X}=3,65$) ve “lise ve dengi okul” mezunu ($\bar{X}=3,69$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “öğrenim durumu” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “lisansüstü” mezunu grubundaki katılımcıların ortalama puanlarının diğer iki gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.12. Araştırma Grubunun Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü Post-Hoc Değerleri

Pairwise Comparisons of Öğrenim_Düzeyi

Each node shows the sample average rank of Öğrenim_Düzeyi.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
Üniversite-İlkokul-Ortaokul	83,153	21,626	3,845	,000	,001
Üniversite-Lisansüstü	-185,764	56,006	-3,317	,001	,005
Lise ve Dengi-Lisansüstü	-149,446	55,315	-2,702	,007	,041
Üniversite-Lise ve Dengi	36,318	13,825	2,627	,009	,052
Lise ve Dengi-İlkokul-Ortaokul	46,835	19,766	2,369	,018	,107
İlkokul-Ortaokul-Lisansüstü	-102,611	57,760	-1,777	,076	,454

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same.

Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

Tablo 4.12 incelendiğinde, “başarıdan kaçınma güdüsü” alt boyutunda “lisansüstü” mezun grubundaki katılımcıların ortalama puanları ($\bar{X}=4,49$) ile “üniversite” ($\bar{X}=3,84$) ve “lise ve dengi okul” mezunu ($\bar{X}=3,71$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “öğrenim durumu” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “lisansüstü” mezun grubundaki katılımcıların ortalama puanlarının diğer iki gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca “ilkokul-

ortaokul” mezunu grubundaki katılımcıların ortalama puanları ($\bar{X}=4,03$) ile “lise ve dengi okul” mezunu ($\bar{X}=3,71$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “öğrenim durumu” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “ilkokul-ortaokul” mezunu grubundaki katılımcıların puanlarının “lise ve dengi okul” mezunu grubundaki katılımcıların ortalama puanlarından daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

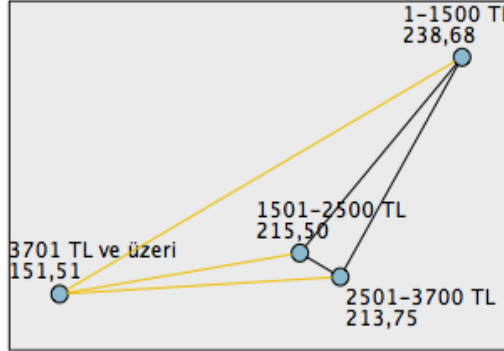
Tablo 4.13. Araştırma Grubunun Gelir Durumu Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

ALT BOYUTLAR	Gelir Durumu	N	Ort.	Sıra Sayısı Ortalaması	χ^2	P
Güç Gösterme Güdüsü	1-1500 TL	101	3,65	202,72	2,813	,421
	1501-2500 TL	157	3,66	218,73		
	2501-3700 TL	117	3,71	222,03		
	3700 TL+	50	3,53	194,63		
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	1-1500 TL	101	3,76	238,68	17,069	,001*
	1501-2500 TL	157	3,70	215,50		
	2501-3700 TL	117	3,72	213,75		
	3700 TL+	50	3,50	151,51		
Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü	1-1500 TL	101	3,83	214,79	12,591	,006*
	1501-2500 TL	157	3,89	229,70		
	2501-3700 TL	117	3,84	212,05		
	3700 TL+	50	3,66	159,18		

Araştırma kapsamına alınan sporcuların gelir durumu değişkenine göre SÖBMÖ’nin “başarıya yaklaşma güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir (Ki.Kare2= 17,069 $p=,001<\alpha=,05$; Ki.Kare3= 12,591 $p=,006<\alpha=,05$). Ayrıca katılımcıların gelir durumu değişkenine göre “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (Ki.Kare1= 2,813 $p=,421>\alpha=,05$).

Tablo 4.14. Araştırma Grubunun Gelir Durumu Değişkenine Göre Başarıya Yaklaşma Güdüsü Post-Hoc Değerleri

Pairwise Comparisons of Aylık_Gelir

Each node shows the sample average rank of Aylık_Gelir.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
3701 TL ve üzeri-2501-3700 TL	62,242	20,721	3,004	,003	,016
3701 TL ve üzeri-1501-2500 TL	63,990	19,915	3,213	,001	,008
3701 TL ve üzeri-1-1500 TL	87,173	21,206	4,111	,000	,000
2501-3700 TL-1501-2500 TL	1,748	14,978	,117	,907	1,000
2501-3700 TL-1-1500 TL	24,931	16,657	1,497	,134	,807
1501-2500 TL-1-1500 TL	23,183	15,643	1,482	,138	,830

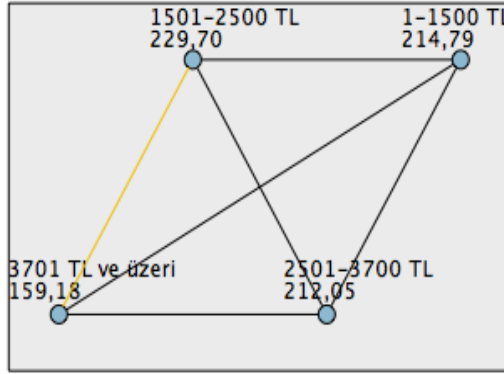
Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same.

Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

Analiz sonuçlarına göre, “başarıya yaklaşma güdüsü” alt boyutunda “3701 TL ve üzeri” gelir grubundaki katılımcıların ortalama puanları ($\bar{X}=3,50$) ile “1-1500 TL” ($\bar{X}=3,76$), “1501-2500 TL” ($\bar{X}=3,70$) ve “2501-3700 TL” ($\bar{X}=3,72$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “gelir durumu” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “3701 TL ve üzeri” gelir grubundaki katılımcıların puanlarının diğer üç gruptaki katılımcıların ortalama puanlarından daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.15. Araştırma Grubunun Gelir Durumu Değişkenine Göre Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü Post-Hoc Değerleri

Pairwise Comparisons of Aylık_Gelir

Each node shows the sample average rank of Aylık_Gelir.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
3701 TL ve üzeri-1501-2500 TL	70,517	19,897	3,544	,000	,002
3701 TL ve üzeri-1-1500 TL	55,612	21,187	2,625	,009	,052
3701 TL ve üzeri-2501-3700 TL	52,867	20,702	2,554	,011	,064
1-1500 TL-1501-2500 TL	-14,905	15,629	-,954	,340	1,000
2501-3700 TL-1-1500 TL	2,745	16,642	,165	,869	1,000
2501-3700 TL-1501-2500 TL	17,650	14,965	1,179	,238	1,000

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

Tablo 4.15’e bakıldığında, “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutunda “3701 TL ve üzeri” gelir grubundaki katılımcıların ortalama puanları ($\bar{X}=3,66$) ile “1501-2500 TL” ($\bar{X}=3,89$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “öğrenim durumu” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “1501-2500 TL” gelir grubundaki katılımcıların ortalama puanlarının “3701 TL ve üzeri” gelir grubundaki katılımcıların puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

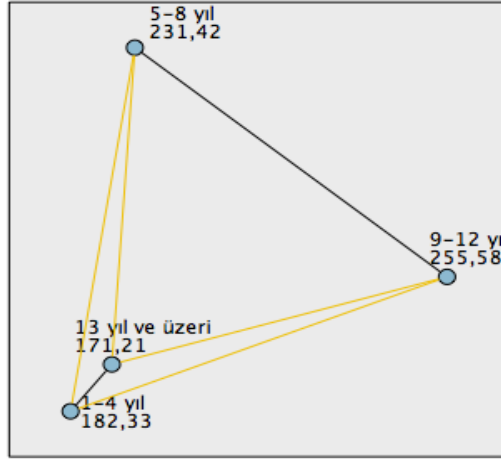
Tablo 4.16. Araştırma Grubunun Tecrübe Yılı Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

ALT BOYUTLAR	Tecrübe Yılı	N	Ort.	Sıra Sayısı Ortalaması	χ^2	P
Güç Gösterme Güdüsü	1-4 yıl	139	3,57	182,33	27,310	,000*
	5-8 yıl	160	3,72	231,42		
	9-12 yıl	78	3,83	255,58		
	13 yıl +	48	3,44	171,21		
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	1-4 yıl	139	3,61	192,96	6,914	,075
	5-8 yıl	160	3,70	215,60		
	9-12 yıl	78	3,80	228,31		
	13 yıl +	48	3,78	237,50		
Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü	1-4 yıl	139	3,77	195,85	14,586	,002*
	5-8 yıl	160	3,83	218,21		
	9-12 yıl	78	4,00	252,79		
	13 yıl +	48	3,73	180,66		

Araştırma kapsamına alınan sporcuların tecrübe yılı değişkenine göre SÖBMÖ'nin "güç gösterme güdüsü" ve "başarısızlıktan kaçınma güdüsü" alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir (Ki.Kare1= 27,310, $p=,000<\alpha=,05$; Ki.Kare3= 14,586, $p=,002<\alpha=,05$). Ayrıca katılımcıların tecrübe yılı değişkenine göre "başarıya yaklaşma güdüsü" alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır (Ki.Kare2= 6,914 $p= ,075>\alpha=,05$).

Tablo 4.17. Araştırma Grubunun Tecrübe Yılı Değişkenine Göre Güç Gösterme Güdüsü Post-Hoc Değerleri

Pairwise Comparisons of Tecrübe

Each node shows the sample average rank of Tecrübe.

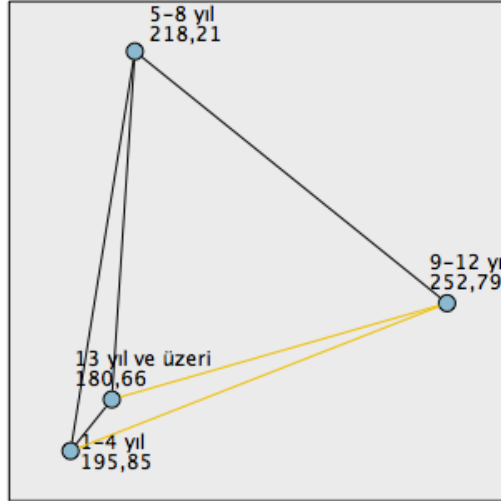
Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
1-4 yıl-9-12 yıl	-73,249	17,340	-4,224	,000	,000
13 yıl ve üzeri-9-12 yıl	84,375	22,485	3,753	,000	,001
1-4 yıl-5-8 yıl	-49,084	14,212	-3,454	,001	,003
13 yıl ve üzeri-5-8 yıl	60,210	20,171	2,985	,003	,017
5-8 yıl-9-12 yıl	-24,165	16,926	-1,428	,153	,920
13 yıl ve üzeri-1-4 yıl	11,126	20,519	,542	,588	1,000

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

Tablo 4.17’deki veriler incelendiğinde, “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda “9-12 yıl” ($\bar{X}=3,83$) ve “5-8 yıl” ($\bar{X}=3,72$) sportif tecrübesi olan gruptaki katılımcıların ortalama puanları ile “1-4 yıl” ($\bar{X}=3,57$) ve “13 yıl ve üzeri” ($\bar{X}=3,44$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “tecrübe yılı” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “9-12 yıl” ve “5-8 yıl” sportif tecrübesi olan katılımcıların ortalama puanlarının iki gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.18. Araştırma Grubunun Tecrübe Yılı Değişkenine Göre Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü Post-Hoc Değerleri

Pairwise Comparisons of Tecrübe

Each node shows the sample average rank of Tecrübe.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
1-4 yıl-9-12 yıl	-56,950	17,334	-3,285	,001	,006
13 yıl ve üzeri-9-12 yıl	72,139	22,478	3,209	,001	,008
5-8 yıl-9-12 yıl	-34,589	16,921	-2,044	,041	,246
13 yıl ve üzeri-5-8 yıl	37,550	20,164	1,862	,063	,375
1-4 yıl-5-8 yıl	-22,361	14,207	-1,574	,116	,693
13 yıl ve üzeri-1-4 yıl	15,189	20,513	,740	,459	1,000

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

Tablo 4.18'e bakıldığında, "başarısızlıktan kaçınma güdüsü" alt boyutunda "9-12 yıl" sportif tecrübesi olan gruptaki katılımcıların ortalama puanları ($\bar{X}=4,00$) ile "1-4 yıl" ($\bar{X}=3,77$) ve "13 yıl ve üzeri" ($\bar{X}=3,73$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında "tecrübe yılı" değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve "9-12 yıl" sportif tecrübesi olan katılımcıların ortalama puanlarının diğer iki gruptan daha yüksek olduğu görülmektedir.

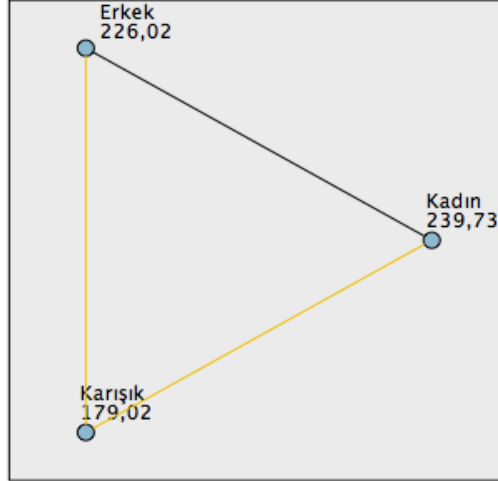
Tablo 4.19. Araştırma Grubunun Takım Kategorisi Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

ALT BOYUTLAR	Takım Kategorisi	N	Ort.	Sıra Sayısı Ortalaması	χ^2	P
Güç Gösterme Güdüsü	Erkek	222	3,72	226,02	16,173	,000*
	Kadın	66	3,75	239,73		
	Karışık	137	3,51	179,02		
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	Erkek	222	3,79	240,21	26,542	,000*
	Kadın	66	3,72	206,98		
	Karışık	137	3,53	171,81		
Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü	Erkek	222	4,00	254,55	62,016	,000*
	Kadın	66	3,82	203,85		
	Karışık	137	3,57	150,08		

Katılımcıların takım kategorisi değişkenine göre SÖBMÖ'nin "güç gösterme güdüsü", "başarıya yaklaşma güdüsü" ve "başarısızlıktan kaçınma güdüsü" alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir (Ki.Kare1=16,173 $p=,000<\alpha=,05$; Ki.Kare2=26,542 $p=,000<\alpha=,05$; Ki.Kare3=62,016 $p=,000<\alpha=,05$).

Tablo 4.20. Araştırma Grubunun Takım Kategorisi Değişkenine Göre Güç Gösterme Güdüsü Post-Hoc Değerleri

Pairwise Comparisons of Kategori

Each node shows the sample average rank of Kategori.

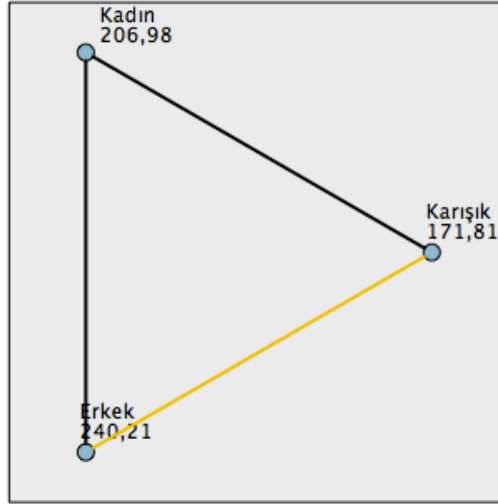
Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
Karışık-Erkek	47,001	13,316	3,530	,000	,001
Karışık-Kadın	60,705	18,365	3,306	,001	,003
Erkek-Kadın	-13,705	17,184	-,798	,425	1,000

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

Tablo 4.20’ye bakıldığında, “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda “karışık” takım kategorisindeki katılımcıların ortalama puanları ($\bar{X}=3,51$) ile “erkek” ($\bar{X}=3,72$) ve “kadın” ($\bar{X}=3,75$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “takım kategorisi” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “karışık” takım kategorisindeki katılımcıların puanlarının iki gruptaki katılımcıların ortalama puanlarından daha düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 4.21. Araştırma Grubunun Takım Kategorisi Değişkenine Göre Başarıya Yaklaşma Güdüsü Post-Hoc Değerleri

Pairwise Comparisons of Kategori

Each node shows the sample average rank of Kategori.

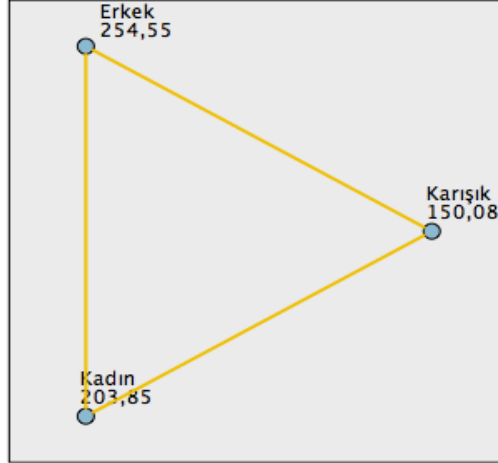
Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
Karışık-Erkek	68,399	13,324	5,134	,000	,000
Kadın-Erkek	33,232	17,194	1,933	,053	,160
Karışık-Kadın	35,167	18,375	1,914	,056	,167

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

Analiz sonuçlarına göre, “başarıya yaklaşma güdüsü” alt boyutunda “karışık” ($\bar{X}=3,53$) kategorisindeki katılımcıların ortalama puanları ile “erkek” ($\bar{X}=3,79$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “takım kategorisi” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “karışık” takım kategorisindeki katılımcıların puanlarının “erkek” takım kategorisindeki katılımcıların ortalama puanlarından daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.22. Araştırma Grubunun Takım Kategorisi Değişkenine Göre Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü Post-Hoc Değerleri

Pairwise Comparisons of Kategori

Each node shows the sample average rank of Kategori.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
Karışık-Erkek	104,463	13,312	7,847	,000	,000
Kadın-Erkek	50,699	17,178	2,951	,003	,009
Karışık-Kadın	53,765	18,359	2,929	,003	,010

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

Tablo 4.22 incelendiğinde, “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutunda “karışık” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanları ($\bar{X}=3,57$) ile “erkek” ($\bar{X}=4,00$) ve “kadın” ($\bar{X}=3,82$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “takım kategorisi” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “karışık” kategorisindeki katılımcıların puanlarının iki gruptan daha düşük olduğu görülmektedir. Ayrıca “kadın” ($\bar{X}=3,82$) takım kategorisindeki katılımcıların ortalama puanları ile “erkek” ($\bar{X}=4,00$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “takım kategorisi” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “kadın” takım kategorisindeki katılımcıların ortalama puanlarının “erkek” katılımcılardan daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.23. Araştırma Grubunun Engelli Olma Sebebi Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

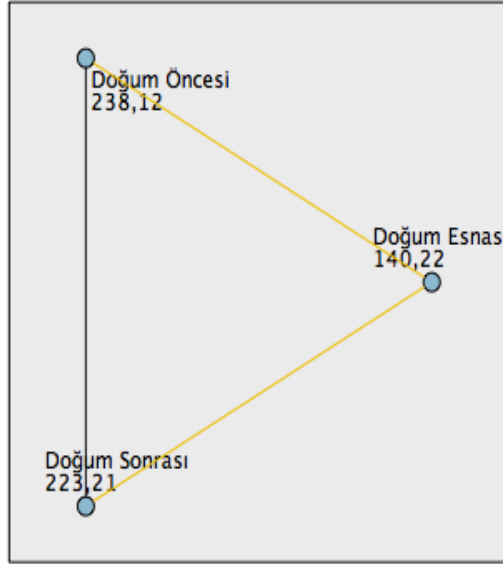
ALT BOYUTLAR	Engelli Olma Sebebi	N	Ort.	Sıra Sayısı Ortalaması	χ^2	P
Güç Gösterme Güdüsü	Doğum Öncesi	54	3,80	238,12	26,276	,000*
	Doğum Esnası	62	3,32	140,22		
	Doğum Sonrası	309	3,70	223,21		
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	Doğum Öncesi	54	3,67	202,43	5,929	,052
	Doğum Esnası	62	3,49	181,30		
	Doğum Sonrası	309	3,74	221,21		
Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü	Doğum Öncesi	54	3,78	203,43	,737	,692
	Doğum Esnası	62	3,74	205,88		
	Doğum Sonrası	309	3,86	216,10		

Araştırma grubunun engelli olma sebebi değişkenine göre SÖBMÖ'nin “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir (Ki.Kare2= 6,914 $p=,075 > \alpha=,05$).

Ayrıca aktılımcıların “başarıya yaklaşma güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır (Ki.Kare1= 27,310, $p=,000 < \alpha=,05$; Ki.Kare3= 14,586, $p=,002 < \alpha=,05$).

Tablo 4.24. Araştırma Grubunun Engelli Olma Sebebi Değişkenine Göre Güç Gösterme Güdüsü Post-Hoc Değerleri

Pairwise Comparisons of Engel_Sebebi

Each node shows the sample average rank of Engel_Sebebi.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
Doğum Esnası-Doğum Sonrası	-82,996	17,056	-4,866	,000	,000
Doğum Esnası-Doğum Öncesi	97,903	22,814	4,291	,000	,000
Doğum Sonrası-Doğum Öncesi	14,907	18,078	,825	,410	1,000

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same.

Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

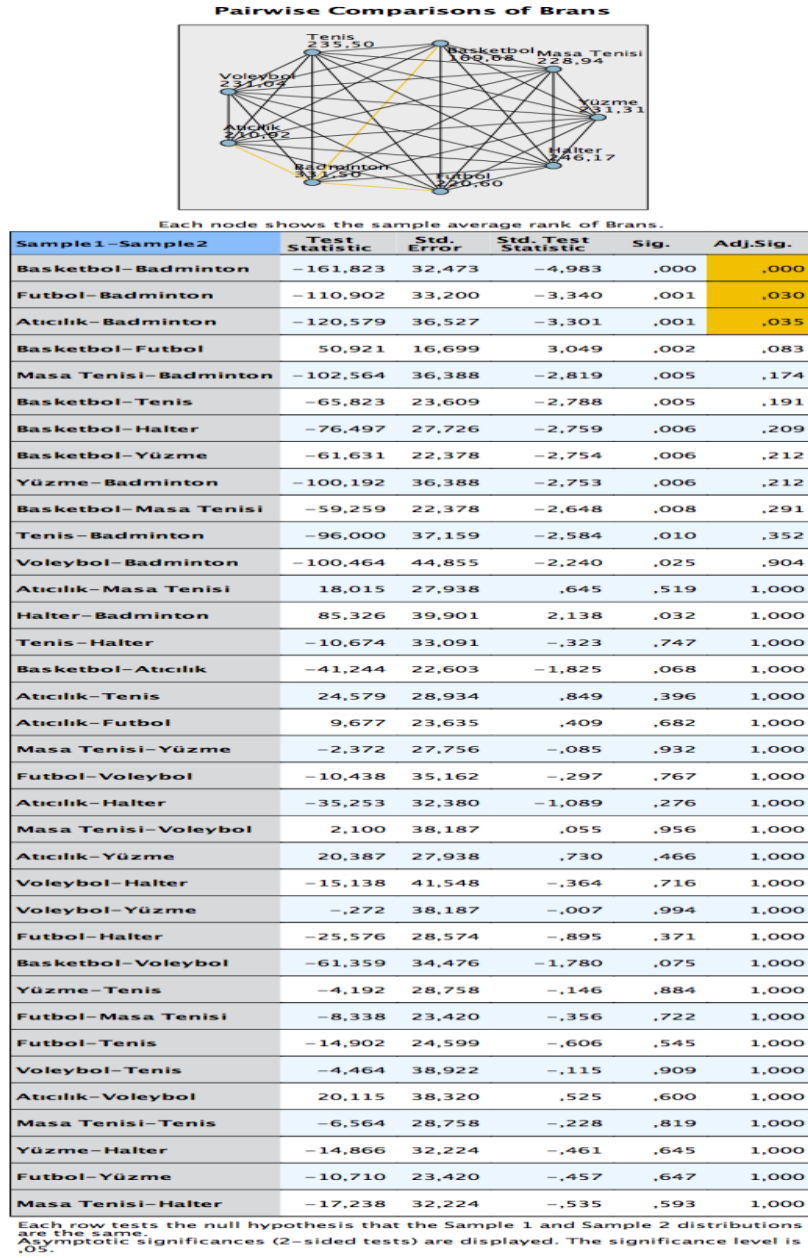
Tablo 4.24’e bakıldığında, “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda “doğum esnası” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanları ($\bar{X}=3,32$) ile “doğum sonrası” ($\bar{X}=3,70$) ve “doğum öncesi” ($\bar{X}=3,80$) kategorisindeki katılımcıların ortalama puanları arasında “engelli olma sebebi” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “doğum esnası” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanlarının diğer iki gruptan daha düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 4.25. Araştırma Grubunun Branş Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

ALT BOYUTLAR	Branş	N	Ort.	Sıra Sayısı Ortalaması	χ^2	P
Güç Gösterme Güdüsü	Futbol	92	3,70	220,60	36,225	,000*
	Basketbol	130	3,48	169,68		
	Voleybol	14	3,78	231,04		
	Masa Tenisi	39	3,70	228,94		
	Yüzme	39	3,71	231,31		
	Tenis	34	3,70	235,50		
	Atıcılık	38	3,72	210,92		
	Badminton	16	4,14	331,50		
	Halter	23	3,76	246,17		
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	Futbol	92	3,78	236,97	60,893	,000*
	Basketbol	130	3,53	175,61		
	Voleybol	14	3,67	187,93		
	Masa Tenisi	39	3,74	220,79		
	Yüzme	39	3,80	229,91		
	Tenis	34	3,46	133,19		
	Atıcılık	38	3,90	273,96		
	Badminton	16	4,20	349,53		
	Halter	23	3,80	224,11		
Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü	Futbol	92	3,95	247,11	86,490	,000*
	Basketbol	130	3,59	156,08		
	Voleybol	14	3,80	204,57		
	Masa Tenisi	39	3,76	191,54		
	Yüzme	39	3,94	239,96		
	Tenis	34	3,60	149,41		
	Atıcılık	38	4,28	313,47		
	Badminton	16	4,24	316,00		
	Halter	23	4,01	250,39		

Katılımcıların branş değişkenine göre SÖBMÖ'nin “güç gösterme güdüsü”, “başarıya yaklaşma güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (Ki.Kare1= 36,225 $p=,000<\alpha=,05$; Ki.Kare2= 60,893 $p=,000<\alpha=,05$; Ki.Kare3=86,490 $p=,000<\alpha=,05$).

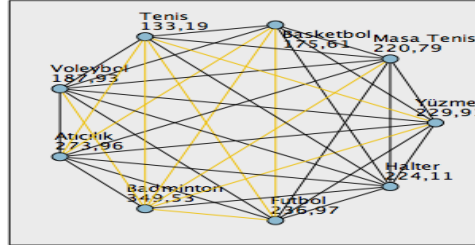
Tablo 4.26. Araştırma Grubunun Branş Değişkenine Göre Güç Gösterme Güdüsü Post-Hoc Değerleri

Tablo 4.26 daki analiz sonuçlarına göre, “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda “badminton” ($\bar{X}=4,14$) branşındaki katılımcıların ortalama puanları ile “basketbol” ($\bar{X}=3,48$), futbol ($\bar{X}=3,70$) ve “atıcılık” ($\bar{X}=3,72$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “branş” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “badminton” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanlarının diğer üç gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.27. Araştırma Grubunun Branş Değişkenine Göre Başarıya Yaklaşma Güdüsü Post-Hoc Değerleri

Pairwise Comparisons of Brans

Each node shows the sample average rank of Brans.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
Basketbol-Badminton	-173,924	32,491	-5,353	,000	,000
Basketbol-Atıcılık	-98,353	22,616	-4,349	,000	,000
Tenis-Badminton	-216,340	37,180	-5,819	,000	,000
Tenis-Atıcılık	-140,769	28,951	-4,862	,000	,000
Tenis-Futbol	103,782	24,614	4,216	,000	,001
Basketbol-Futbol	61,365	16,708	3,673	,000	,009
Voleybol-Badminton	-161,603	44,881	-3,601	,000	,011
Masa Tenisi-Badminton	-128,736	36,409	-3,536	,000	,015
Futbol-Badminton	-112,558	33,219	-3,388	,001	,025
Tenis-Yüzme	96,719	28,775	3,361	,001	,028
Yüzme-Badminton	-119,621	36,409	-3,285	,001	,037
Halter-Badminton	125,423	39,924	3,142	,002	,060
Tenis-Masa Tenisi	87,604	28,775	3,044	,002	,084
Tenis-Halter	-90,918	33,110	-2,746	,006	,217
Basketbol-Yüzme	-54,303	22,390	-2,425	,015	,551
Voleybol-Atıcılık	-86,032	38,341	-2,244	,025	,894
Tenis-Voleybol	54,737	38,944	1,406	,160	1,000
Tenis-Basketbol	42,417	23,623	1,796	,073	1,000
Voleybol-Masa Tenisi	-32,866	38,209	-,860	,390	1,000
Masa Tenisi-Futbol	16,178	23,433	,690	,490	1,000
Basketbol-Masa Tenisi	-45,187	22,390	-2,018	,044	1,000
Halter-Futbol	12,864	28,590	,450	,653	1,000
Voleybol-Futbol	49,044	35,182	1,394	,163	1,000
Halter-Yüzme	5,802	32,242	,180	,857	1,000
Basketbol-Halter	-48,501	27,742	-1,748	,080	1,000
Masa Tenisi-Yüzme	-9,115	27,772	-,328	,743	1,000
Atıcılık-Badminton	-75,571	36,548	-2,068	,039	1,000
Voleybol-Halter	-36,180	41,571	-,870	,384	1,000
Voleybol-Yüzme	-41,982	38,209	-1,099	,272	1,000
Basketbol-Voleybol	-12,321	34,496	-,357	,721	1,000
Masa Tenisi-Atıcılık	-53,166	27,954	-1,902	,057	1,000
Yüzme-Atıcılık	-44,050	27,954	-1,576	,115	1,000
Futbol-Atıcılık	-36,988	23,649	-1,564	,118	1,000
Yüzme-Futbol	7,063	23,433	,301	,763	1,000
Masa Tenisi-Halter	-3,314	32,242	-,103	,918	1,000
Halter-Atıcılık	49,852	32,399	1,539	,124	1,000

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

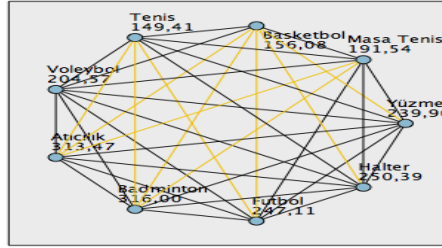
Analiz sonuçlarına göre, “başarıya yaklaşma güdüsü” alt boyutunda “basketbol” ($\bar{X}=3,53$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları ile “badminton” ($\bar{X}=4,20$), “atıcılık” ($\bar{X}=3,90$) ve “futbol” ($\bar{X}=3,78$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “branş” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “basketbol” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanlarının diğer üç gruptan daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Bulgular incelendiğinde “başarıya yaklaşma güdüsü” alt boyutunda “tenis” ($\bar{X}=3,46$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları ile “badminton” ($\bar{X}=4,20$), “atıcılık” ($\bar{X}=3,90$), “yüzme” ($\bar{X}=3,80$) ve “futbol” ($\bar{X}=3,78$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “branş” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “tenis” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanlarının diğer dört gruptan daha düşük olduğu görülmektedir.

Ayrıca “başarıya yaklaşma güdüsü” alt boyutunda “badminton” ($\bar{X}=4,20$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları ile “masa tenisi” ($\bar{X}=3,74$), “voleybol” ($\bar{X}=3,67$), “yüzme” ($\bar{X}=3,80$) ve “futbol” ($\bar{X}=3,78$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “branş” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiş ve “badminton” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanlarının diğer dört gruptan daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.28. Araştırma Grubunun Branş Değişkenine Göre Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü Post-Hoc Değerleri

Pairwise Comparisons of Brans

Each node shows the sample average rank of Brans.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
Basketbol-Badminton	-159,915	32,462	-4,926	,000	,000
Basketbol-Atıcılık	-157,389	22,596	-6,965	,000	,000
Tenis-Badminton	-166,588	37,147	-4,485	,000	,000
Basketbol-Futbol	91,030	16,693	5,453	,000	,000
Tenis-Atıcılık	-164,062	28,925	-5,672	,000	,000
Masa Tenisi-Atıcılık	-121,935	27,929	-4,366	,000	,000
Tenis-Futbol	97,702	24,592	3,973	,000	,003
Basketbol-Yüzme	-83,877	22,370	-3,749	,000	,006
Masa Tenisi-Badminton	-124,462	36,377	-3,421	,001	,022
Basketbol-Halter	-94,307	27,717	-3,402	,001	,024
Tenis-Yüzme	90,550	28,749	3,150	,002	,059
Tenis-Halter	-100,980	33,080	-3,053	,002	,082
Voleybol-Atıcılık	-108,902	38,307	-2,843	,004	,161
Futbol-Atıcılık	-66,360	23,628	-2,809	,005	,179
Yüzme-Atıcılık	-73,512	27,929	-2,632	,008	,305
Voleybol-Badminton	-111,429	44,841	-2,485	,013	,466
Masa Tenisi-Futbol	55,576	23,412	2,374	,018	,634
Tenis-Voleybol	55,160	38,909	1,418	,156	1,000
Halter-Badminton	65,609	39,888	1,645	,100	1,000
Tenis-Basketbol	6,673	23,602	,283	,777	1,000
Tenis-Masa Tenisi	42,127	28,749	1,465	,143	1,000
Basketbol-Masa Tenisi	-35,454	22,370	-1,585	,113	1,000
Voleybol-Futbol	42,543	35,150	1,210	,226	1,000
Masa Tenisi-Yüzme	-48,423	27,747	-1,745	,081	1,000
Atıcılık-Badminton	-2,526	36,516	-,069	,945	1,000
Yüzme-Badminton	-76,038	36,377	-2,090	,037	1,000
Masa Tenisi-Voleybol	13,033	38,175	,341	,733	1,000
Voleybol-Yüzme	-35,390	38,175	-,927	,354	1,000
Voleybol-Halter	-45,820	41,534	-1,103	,270	1,000
Futbol-Halter	-3,277	28,564	-,115	,909	1,000
Basketbol-Voleybol	-48,487	34,465	-1,407	,159	1,000
Yüzme-Futbol	7,153	23,412	,306	,760	1,000
Yüzme-Halter	-10,430	32,213	-,324	,746	1,000
Masa Tenisi-Halter	-58,853	32,213	-1,827	,068	1,000
Halter-Atıcılık	63,082	32,370	1,949	,051	1,000
Futbol-Badminton	-68,886	33,189	-2,076	,038	1,000

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

Tablo 4.28'deki veriler incelendiğinde, “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutunda “basketbol” ($\bar{X}=3,59$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları ile “badminton” ($\bar{X}=4,24$), “atıcılık” ($\bar{X}=4,28$), “yüzme” ($\bar{X}=3,94$), “halter” ($\bar{X}=3,80$) ve “futbol” ($\bar{X}=3,95$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “branş” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “basketbol” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanlarının diğer beş gruptan daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Analiz sonuçlarına göre “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutunda “tenis” ($\bar{X}=3,60$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları ile “badminton” ($\bar{X}=4,24$), “atıcılık” ($\bar{X}=3,28$) ve “futbol” ($\bar{X}=3,95$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “branş” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “tenis” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanlarının diğer üç gruptan daha düşük olduğu görülmektedir.

Ayrıca “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutunda “masa tenisi” ($\bar{X}=3,76$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları ile “badminton” ($\bar{X}=4,24$) ve “atıcılık” ($\bar{X}=4,28$) grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “branş” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiş ve “masa tenisi” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanlarının diğer iki gruptan daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmanın bölümde araştırma grubunun sporda başarı motivasyonuna ilişkin (a) güç gösterme, (b) başarıya yaklaşma ve (c) başarısızlıktan kaçınma alt boyutlarına ilişkin aldıkları ortalama puanlarının, demografik değişkenlere göre elde edilen sonuçlar tartışılmıştır.

Araştırma kapsamına alınan sporcuların cinsiyet değişkenine göre “başarıya yaklaşma güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu, iki alt boyutta da erkek katılımcıların ortalama puanlarının kadın katılımcıların ortalama puanlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kusan (2014) güreş, boks ve taekwondo branşındaki elit sporcularla ilgili yaptığı araştırmasında, cinsiyet değişkenine göre “başarıya yaklaşma güdüsü” alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu ve erkek sporcuların ortalama puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Bulgularımız bu alt boyutta Kusan’ın yaptığı çalışmayla aynı doğrultudadır.

Yalçın (2015) “İşitme engelli futsal sporcularının başarı motivasyon düzeylerinin incelenmesi” konulu çalışmasında, cinsiyet değişkenine göre başarı motivasyon düzeylerinin tüm alt boyutlarda anlamlı olarak farklılaştığını ve erkek sporcuların puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuç çalışmamızı destekler niteliktedir.

Aktop ve Erman (2006) yaptıkları çalışmada, sporcuların cinsiyet değişkenine göre erkek sporcuların “güç gösterme güdüsü” ortalama puanları, kadın sporcuların ortalama puanlarından daha yüksek çıktığı sonucuna varmıştır.

Araştırmaya grubunun yaş değişkenine göre SÖBMÖ’nin tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Sonuçlara göre “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda “24-29 yaş” grubundaki katılımcıların ortalama puanlarının “36-41 yaş” grubundaki katılımcıların ortalama puanlarından daha yüksek olduğu, “başarıya yaklaşma güdüsü” alt boyutunda “24-29 yaş” grubundaki katılımcıların ortalama puanlarının “36-41 yaş” ve “42 yaş ve üzeri”

grubundaki katılımcıların ortalama puanlarından yüksek olduğu, “30-35 yaş” grubundaki katılımcıların puanlarının “36-41 yaş” grubundaki katılımcıların ortalama puanlarından daha yüksek olduğu sonucuna görülmüştür. Ayrıca “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutunda “24-29 yaş” grubundaki katılımcıların ortalama puanlarının “18-23 yaş” ve “36-41 yaş” grubundan daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak, 24-29 yaş aralığının performansın en üst seviyeye çıkabileceği yaş olarak değerlendirilebileceği, bu yüzden ortalama puanlarının diğer yaş kategorilerine göre yüksek olduğu ifade edilebilir. Yalçın (2015) ve Kusan (2014) araştırmalarında, yaş değişkenine göre alt boyutlarda anlamlı olarak farklılaşmanın olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan sporcuların öğrenim durumu değişkenine göre SÖBMÖ’nin tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığı tespit edilmiştir. Bulgular incelendiğinde tüm alt boyutlarda “lisansüstü” eğitim alan sporcuların ortalama puanlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca “güç gösterme güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutlarında “ilkokul-ortaokul” eğitimi almış sporcuların ortalama puanları “lise ve dengi okul” ve “üniversite” eğitimi almış katılımcıların ortalama puanlarında daha yüksek olduğu görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde Abakay’ın (2010) yapmış olduğu çalışmada eğitim durumu değişkeninin SÖBMÖ’nin alt boyutlarında anlamlı farklılaşmaları ortaya çıkardığını ve eğitim durumu yükseldikçe, başarı motivasyonlarının yüksek olduğu sonucunu tespit etmiştir.

Araştırma kapsamına alınan sporcuların gelir durumu değişkenine göre SÖBMÖ’nin “başarıya yaklaşma güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Sonuçlara göre, “başarıya yaklaşma güdüsü” alt boyutunda “3701 TL ve üzeri” gelir grubundaki katılımcıların puanlarının diğer üç gruptaki katılımcıların ortalama puanlarından, “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutunda ise “3701 TL ve üzeri” gelir grubundaki katılımcıların ortalama puanlarının “1501-2500 TL” gelir grubundaki katılımcıların puanlarından daha düşük olduğu görülmektedir.

Yalçın (2015) çalışmasında, sporcuların gelir durumu değişkenine göre başarı motivasyon düzeylerinin tüm alt boyutlarda anlamlı olarak farklılaştığını ve aylık geliri 500 TL’den az olan sporcuların ortalama puanlarının diğer gruplardaki

katılımcıların ortalama puanlarından daha düşük olduğunu tespit etmiştir. Elde edilen sonuç çalışmamızla çelişmektedir.

Araştırma kapsamına alınan sporcuların tecrübe yılı değişkenine göre SÖBMÖ'nin “güç gösterme güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bulgular incelendiğinde, “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda “9-12 yıl” ve “5-8 yıl” sportif tecrübesi olan katılımcıların ortalama puanlarının “1-4 yıl” ve “13 yıl ve üzeri” gruptan daha yüksek olduğu, “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutunda ise “9-12 yıl” sportif tecrübesi olan katılımcıların ortalama puanlarının “1-4 yıl” ve “13 yıl ve üzeri” gruptan daha yüksek olduğu görülmektedir. Yalçın (2015) çalışmasında, katılımcıların lisanslı spor yılı değişkenine göre başarı motivasyon düzeylerinin hiçbir alt boyutta anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucuna varmıştır. Yanar ve arkadaşlarının (2017) yaptıkları çalışmada, tenis ve badminton branşındaki sporcuların, “spor yılı” değişkenine göre başarı motivasyon düzeyleri toplam puanı üzerinde anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Kusan (2014) yaptığı çalışmada başarı motivasyona etki eden etmenler arasında sportif tecrübenin etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç araştırmamızı destekler niteliktedir.

Araştırma grubunun “engelli olma sebebi” değişkenine göre SÖBMÖ'nin “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Analiz sonuçlarına göre “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda “doğum esnası” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanlarının “doğum sonrası” ve “doğum öncesi” gruptan daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma grubunun “branş” değişkenine göre SÖBMÖ'nin “güç gösterme güdüsü”, “başarıya yaklaşma güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre, “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda “badminton” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanlarının “basketbol”, “futbol” ve “atıcılık” kategorisindeki sporcuların ortalama puanlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Bulgular incelendiğinde, “başarıya yaklaşma güdüsü” alt boyutunda “badminton” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanlarının “masa tenisi”, “voleybol”, “yüzme” ve “futbol” gruplarından daha yüksek olduğu sonucuna

varılmıştır. Ayrıca “başarıya yaklaşma güdüsü” alt boyutunda “tenis” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanları ile “badminton”, “atıcılık”, “yüzme” ve “futbol” grubundaki katılımcıların ortalama puanları arasında “branş” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “tenis” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanlarının “badminton”, “atıcılık”, “yüzme” ve “futbol” grubundaki katılımcıların ortalama puanlarından daha düşük olduğu görülmektedir.

Yapılan analizlere göre “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutunda “basketbol” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanlarının “badminton”, “atıcılık”, “yüzme”, “halter” ve “futbol” gruplarından daha düşük olduğu, “tenis” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanlarının “badminton”, “atıcılık”, ve “futbol” gruptan daha düşük olduğu ve ayrıca “masa tenisi” kategorisindeki katılımcıların ortalama puanlarının ise “badminton” ve “atıcılık” gruplarından daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmaya katılım sağlayan bedensel engelli sporcuların başarı motivasyon düzeylerini incelendiğinde güç gösterme güdüsü ortalaması 3,65 başarıya yaklaşma güdüsü ortalaması 3,69 ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü ortalaması ise 3,82 düzeylerinde olduğu görülmektedir. Bu düzey Balcı’ya (1993) göre araştırma grubunun başarı motivasyon genel düzeylerinin ölçme aracında verdikleri cevaplar çerçevesinde kısmen yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Marjin (1999), engelli sporcuların motivasyonları ve sportif başarılarının artmasında profesyonel psikolojik desteğin önemine vurgu yapmıştır. Kuşkusuz engelli sporlarında psikolojik ve sosyal desteğin sportif başarılarına olumlu yönde etki edeceği, engelli sporcuların bir takım sıkıntıları ve engelinin gündelik hayatta verdiği olumsuzlukları gidermesinde, psikolojik desteğin oldukça önemli bir husus olduğu söylenilebilir.

Page ve arkadaşları (2001), engelli sporcuların motivasyonlarına etki eden etmenler arasında rakiplerini ciddiye almaları, sosyal yönden kendilerini güçlü hissetmelerinin başarı motivasyonlarına etki eden etmenler olarak belirtmektedir. Alan yazınına genel olarak bakıldığında, sosyal ve psikolojik yönden desteğin engelli sporcuların başarılı olmasına etki eden etmenler olarak belirtilmektedir. Bu nedenle bedensel engelli sporculara profesyonel anlamda bu desteklerin verilmesi başarı motivasyonlarına olumlu yönde etki edeceği söylenilebilir.

Sonuç olarak, bedensel engelli sporcuların başarı motivasyon düzeylerinin yüksek olduğu, SZBMÖ'nin çeşitli demografik değışkenlere göre farklılaştığı ve başarısızlıktan kaçınma güdüsünün ise sporcuları diğer alt boyutlara oranla daha fazla güdülediğı söylenebilir.

6. ÖNERİLER

Araştırmamız sonucunda bedensel engelli sporcuların spora özgü başarı motivasyon düzeyleri değerlendirildiğinde bedensel engelli sporcuların başarı motivasyon düzeylerinin kısmen yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Bu düzeyin daha da yüksek olması için ve bedensel engelli sporcuların spora katılımlarının daha da artması için şu öneriler verilebilir.

1. Bedensel engelli sporcularla ilgili engel türü ve oranlarına yönelik başta antrenörler ve diğer ilgili spor insanlarına çeşitli seminer, kurs vb. eğitim verilebilir.
2. Bedensel engelli sporcuların yetenek seçiminde sadece engel türleri değil ilgi ve alakaları doğrultusunda yönlendirmeler yapılabilir.
3. Bedensel engelli sporcular için spor ortamında kullandıkları her türlü malzeme ve araç gereçlerde güvenlik unsuruna daha da dikkat edilmelidir.
4. Bedensel engelli sporcuların kullandıkları malzemelerin engel türlerine uygun olması, uzmanlar tarafından belirlenmiş kalite ve standartta olmasına dikkat edilebilir.
5. Maddi imkânsızlıklar yüzünden spora katılımları engellenen sporcular için iyileştirme çalışmaları yapılabilir.
6. Düzenli antrenmanların yanı sıra uzmanlar tarafından verilen psikolojik desteğin sıklığına da özen gösterilebilir.
7. Bedensel engelli sporcuların spora katılımlarının sağlanması amacıyla çeşitli kamu kurum ve kuruluşları başta olmak üzere ilgili STK'larla işbirlikleri kurulabilir.
8. Bedensel engelli sporcuların spora katılımlarını sağlamak ve sürdürmelerini desteklemek amacıyla çeşitli teşvik edici faktörler devreye sokulabilir.
9. Ölçme aracının geçerlilik ve güvenilirliği gerek daha önce yapılan çalışmalar gerekse de çalışmamızda tekrar yapılmış ve yüksek düzeyde sonuçlar verdiği ortaya çıkmıştır. Bu nedenle bedensel engelli sporcular üzerine yaptığımız bu çalışmanın diğer engelli sınıflarında da (işitme, özel, görme) uygulanabilir.

KAYNAKLAR

Abakay, U. (2010). *Futbolcu-Antrenör İletişiminin Farklı Statülerdeki Futbolcuların Başarı Motivasyonu İlişkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Abakay, U. ve Kuru, E. (2010). Profesyonel ve Amatör Futbolcuların Statü Değişkeni Açısından Başarı Motivasyonu Farklılıkları. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 186-191.

Abakay, U. ve Kuru, E. (2013). “Kadın Futbolcularda Antrenörle İletişim Düzeyi Ve Başarı Motivasyonu İlişkisi”. *University of Gaziantep Journal of Social Sciences*, 12(1), 20-33.

Acar, G. (2011). *Okul Yöneticilerinin Etik Liderlik Davranışlarının Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Örgütsel Adalet ve Motivasyon Düzeyleriyle İlişkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Acat, B.M. ve Demiral, S. (2002). Türkiye’de Yabancı Dil Öğreniminde Motivasyon Kaynakları ve Sorunları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 8(3), 312-329.

Açak, M. ve Kaya, O. (2015). “İşitme Engelli ve İşitme Engelli Olmayan Futbolcuların Benlik Saygıları ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi”. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 1-11.

Ağdacı, Ş. (2011). *Kamusal Alanda Bedensel Engelliler İçin Sıhhi Tesisat Gereçleri Tasarımı ve Önerileri*. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2013). Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Araştırma Geliştirme ve Proje Dairesi Başkanlığı, İstatistik Bülteni. Erişim tarihi: 11 Temmuz 2018, <https://eyh.aile.gov.tr/>.

Akbaba, S. (2006). “Eğitimde Motivasyon”, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (13), 343-361.

Aktaş, N. (2016). *Lise Öğrencilerinin Motivasyon Kaynakları Ve Karar Verme Stratejileri*. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın

Aktaş, Z., Çobanoğlu, G., Yazıcılar, İ. ve Er, N. (2006). “Profesyonel Basketbolcularda Spora Özgü Başarı Motivasyon Düzeyinin Cinsiyetler Açısından Karşılaştırılması”. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, IV(2), 55-59.

Aktop, A. ve Erman, K.A. (2006). Relationship between achievement motivation, trait anxiety and self-esteem. *Biology of Sport*, 23(2),127-141.

Allender, S., Cowburn, G. ve Foster, C. (2006). “Understanding Participation in Sport and Physical Activity Among Children and Adults: a Review of Qualitative Studies”. *Health Education Research*, 21(6), 826-835.

Alsancak Sırakaya, D. (2015). *Tersyüz Sınıf Modelinin Akademik Başarı, Öz-Yönetimli Öğrenme Hazır Bulunuşluğu ve Motivasyon Üzerine Etkisi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Altun, B. (2010). *Bedensel Engellilerin Sportif Aktivitelere Katılımının Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Arıkan, Ç. (2002). “Sosyal Model Çerçevesinde Özürlülüğe Yaklaşım”. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 2(1), 11-25.

Arseven, A. (2001). *Alan Araştırma Yöntemi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Aslan, A. ve Kuru, E. (2002). “Profesyonel ve Amatör Futbolcuların Başarı Motivasyonu Farklılıkları ve Sportif Tecrübe ile İlişkisi”. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 23-30.

Ay, S., Baykuş, N. ve Ekinci, C. E. (2017). “Bedensel Engelliler Açısından Bir Eğitim Kurumunun Ulaşılabilirlik ve Kullanılabilirliğinin İncelenmesi Öz”. *Engineering Sciences*, 12(4), 201-215.

Aykal, F.D., Yılmaz, A. ve Çelik, S. (2017). “Kent Parklarının Erişilebilirliği Üzerine Bir Araştırma: Van Dilek Doğan Kent Parkı Örneği”. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 5(SI), 29-40.

Azeez, A.O. (2016). *14 -16 Yaş Grubu Iraklı ve Türk Erkek Çocukların Spora Özgü Başarı Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Babic, V. (2011). *Sport For People With Disabilities in Croatia*. I. Uluslararası Katılımlı Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi, Konya.

Bağcıoğlu, Z. (2017). *Çalışanlarda Motivasyon ve Örgütsel Bağlılık*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bal, M. I., Sattoe, J. N., Miedema, H.S. ve van Staa, A. (2018, Mart). Social participation and psychosocial outcomes of young adults with chronic physical conditions: Comparing recipients and non-recipients of disability benefits. *Annals of Physical and Rehabilitation Medicine*, 61(2), 85-91.

Balcı, A. (1993). *Etkili Okul Kuram ve Uygulama- Araştırma*. Ankara: Erek Ofset.

Başoğlu, B., Şekeroğlu, M.Ö., Altun, E., ve Dinçer, N. (2016). Öğretmenlerin İş Yaşamındaki Yalnızlıkları ile Sosyo-Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(2), 66-76.

Baştuğ, G. Akandere, M. ve Yılmaz, M. (2011). *Bedensel Engelli Bireylerde Egzersize Bağlı Kendini Fiziksel Tanımlama Değerlerinin İncelenmesi*. Selçuk Üniversitesi 1. Uluslararası Katılımlı Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi, Konya.

Baykoç, N. (2015). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitim*, 3.Baskı, Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.

Bekci, B. (2012). “Fiziksel Engelli Kullanıcılar İçin En Uygun Ulaşım Akslarının Erişebilirlik Açısından İrdelenmesi: Bartın Kenti Örneği”. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 14(21), 26-36.

Bilir, S. (1986). *Özürlü Çocuklar ve Eğitimleri*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.

Bora, M.V. (2013). *Beden Eğitimi Öğretmeni ve Sporcu Öğrenciler Arasındaki İletişimin Sportif Başarı Motivasyonu İlişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Harran üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Şanlıurfa.

Bozdoğan Sungur, İ.B. (2011). *Zihinsel Engelli Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Algıladıkları Sosyal Destek ve Yalnızlık Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Civan, A., Özdemir, İ., Taş, İ. ve Çelik, A. (2012). Bedensel Engelli ve Engelli Olmayan Tenis Sporcularının Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 83-87.

Çelik, A. (2011). *Spor Kulüp Yöneticilerinin Çatışmayı Yönetme Stratejilerinin Mükemmeliyetçilik Özellikleri ve Motivasyon Düzeyleriyle İlişkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çeviker, A. (2017). *Bedensel Engelli Spor Kulüplerinde Görev Yapan Antrenörlerin, Antrenörlük Mesleki Etik İlkelerine Uyuma Düzeylerinin Belirlenmesi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çınar, N. (2010). *Üniversite Kampüslerindeki Peyzaj Erişilebilirliğinin Engelliler Açısından İrdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çınarlı, S. ve Ersöz, G. (2010). Engellilere Yönelik Spor Hizmetlerinin Gelişimi Açısından Sponsorluk ve Vergisel Düzenlemelere İlişkin Öneriler. *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences Year*, 2(12), 141-156.

Darıyemez, M. (2012). *Sosyal Dışlanma Bağlamında Engellilerin Çalışma Hayatından Soyutlanması: Antalya Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Demir, M.K. ve Budak, H. (2017). “İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öz Düzenleme, Motivasyon, Biliş Üstü Becerileri İle Matematik Dersi Başarılarının Arasındaki İlişki”. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 30-41.

Dirmen, A. (2014). *Farklı Liglerde Oynayan Kadın Futbol Takımı Oyuncularının Başarı Motivasyon Düzeylerinin Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Doğan, O. (2105). *Spor Psikolojisi*, Ankara: Detay Yayıncılık.

Doğduay, G. (2013). *Engelli Bireye Sahip Ebeveynlerde Sporun Yaşam Kalitesine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Duman, B. (2013). *Üstbiliş Dayalı Bir Öğretim Uygulamasının Öğretmen Adaylarının Akademik Başarı, Üstbilişsel Farkındalık, Başarı Motivasyonu Ve Eleştirel Düşünmelerine Etkisi*. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Duman, S., Baştuğ, G., Taşgın, Ö. ve Akandere, M. (2011). Bedensel Engelli Sporcularda Kendine Güven Duygusu ile Yaşam Doyum Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1364-1373.

Engür, M. (2002) *Elit Sporcularda Başarı Motivasyonunun, Durumluk Kaygı Düzeyleri Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Erdem, M. (2008). *Amerikan Futbolu Sporcularında Sporda Güdülenme Ölçeğinin Geliştirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ergun, N. (2011). *Bedensel Engellilerde Sportif Aktiviteler ve Klasifikasyon*. I. Uluslararası Katılımlı Engellilerde Beden Eğitim ve Spor Kongresi Kongre Kitabı, Konya.

Eyigün, E. (2015). *Örgütlerde Motivasyon-Verimlilik İlişkisi ve Sağlık Çalışanları*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Genç, Y. ve Çat, G. (2013). “Engellilerin İstihdamı ve Sosyal İçerme İlişkisi”. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 8(1), 363-393.

Günaydın, B. (2016). *Zihinsel Engelliler Beden Eğitimi Öğretim Programlarının İçerik, Uygulama, Sorunlar Açısından Veli ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Güngör, F. ve Güneş, G. (2012). “Dünya'daki Gelişmeler Paralelinde Türkiye'de Değişen Özürlülük Politikaları”. *Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 25-41.

Hosseinalipour, F. (2015). *Üniversiteli Sporcu Öğrencilerin Sporda, Motivasyon Düzeyleri Ve Stresle Başa Çıkma Yöntemlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Hutzler, Y. ve Korsensky, O. (2010). “Motivational correlates of physical activity in persons with an intellectual disability: a systematic literature review”. *Journal of Intellectual Disability Research*, 54(9), 767-786.

Jackson, R.W. & Fredrickson, A. (1979). “Sports for the physically disabled: The 1976 Olympiad (Toronto)”. *The American Journal of Sports Medicine*, 7(5), 293-296.

Jespersen, E. ve McNamee, M.J. (2013). *Philosophy, adapted physical activity and disability ethics, disability and sports*. Abingdon: Routledge. 1-10.

Kajbafnezhad, H., Ahadi, H., Heidarie, A. R., Askari, P. ve Enayati, M. (2011). "Difference between team and individual sports with respect to psychological skills, overall emotional intelligence and athletic success motivation in Shiraz city athletes". *Journal of Physical Education and Sport*, 11(3), 249.

Kanık, L. (1994). *Görme Engellilere Yönelik Kütüphane Hizmetleri*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kantar, H. (2013). *İşletmede Motivasyon*. İstanbul: Kum Saati Yayınları.

Karagöz, M.M. (2002). *Spor Yapan ve Yapmayan Bedensel Engellilerin Bazı Fizyolojik ve Antropometrik Ölçümlerinin Kıyaslanması*. Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Karahan, B.G. ve Kuru, E. (2015). "Ortopedik, Görme ve İşitme Engelli Öğrenciler İçin Beden Eğitimi ve Spor Dersi Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması". *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(1), 36-46.

Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel yayın Dağıtım.

Keskin, B. (2008). *Çalışanların Performanslarını Arttırmada Bir Araç Olarak Motivasyon ve Motivasyon Teknikleri*. Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Khan, N. ve Aziz, K. (2015). "Comparative Study of Sports Competitive Anxiety and Sports Achievement Motivation between Basketball Players and All India Intervarsity Running Events Athletes". *International Journal of Modern Chemistry and Applied Science*, 2(4), 235-237.

Kılınç, M., Ulucan, H., Kaya, K. ve Türkçapar, Ü. (2012). "Takım Spor Yapanların Motivasyon Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi". *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 133-144.

Kızar, O. (2012). *Farklı Branşlardaki Görme Engelli Sporcuların Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Konar, N. ve Pepe, K. (2003). "Rehabilitasyon-Engelliler Spor ve Paralimpikler", *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 162-166.

Konter, E. (1998). *Sporda Psikolojik Güç ve Performans*. 5.Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Özetleri, Ankara.

Kuru, E. (2000). Sporda Psikoloji. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.

Kusan, O. (2014). *Güreş, Boks, Taekwando Branşındaki Elit Düzeydeki Sporcuların Başarı Motivasyonunun Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Lo, B., Prosberg, M. V., Gluud, L.L., Chan, W., Leong, R. W., List, E., Van der Have, M., Sarter H., Gower-Rousseau, C., Peyrin-Biroulet, L., Vind, I. ve Burisch, J. (2018). "Systematic Review and Meta-Analysis: Assessment of Factors Affecting Disability in Inflammatory Bowel Disease and The Reliability Of The Inflammatory Bowel Disease Disability Index". *Alimentary Pharmacology and Therapeutics*, 47(1), 6-15.

Malkoç True, E. ve Sönmez Türel, H. (2013). "Yapılı Çevrelerin Fiziksel Engelliler Yönüyle Kullanılabilirliği: İzmir Kenti Örneği". *Artium*, 1(1), 1-16.

Maraz, E. (2009). *Özürlülüğün Kent İçinde Erişebilirliğini Etkileyen Standartlar (Mecidiyeköy ve Yenibosna Metrobüs Duraklarının İncelenmesi)*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Martin, J.J. (1999). "A Personal Development Model of Sport Psychology for Athletes With Disabilities". *Journal of Applied Sport Psychology*, 11(2), 181-193.

McLoughlin, G., Weisman Fecske, C., Castaneda, Y., Gwin, C. ve Graber, K. (2017). "Sport Participation for Elite Athletes With Physical Disabilities: Motivations, Barriers, and Facilitators". *Adapted Physical Activity Quarterly*, 34(4), 421-441.

Mouloud, K. ve El-Kadder, B.A. (2016). Self-efficacy, Achievement motivation and Anxiety of Elite Athletes. Institute of physical education and sport, Mostaganem University. *Journal of Sports and Physical Education*, 3(4), 45-48.

Mumcu, H.E. (2011). Açık ve kapalı beceri gerektiren sporları icra eden sporcuların kişilik tiplerinin güdülenmeleri üzerine etkisi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Mumcu, H.E., Acet, M., Kusan, O., Zambak, Ö., & Koç, M.C. (2017). Examining to see elite sight-disabled athletes according to the dimensions of the scale of motivation in sport. *Journal of Human Sciences*, 14(3), 2590-2600.

Murat, S. (2009). “Genel Olarak Özürlülere Yönelik Çalışmalar ve İsmek Örneği”. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 56, 21-89.

Mutlu, H. (2015). *Engelli Çocuğa Sahip Olan Kadınların Tükenmişlik Duyguları ve Sahip Oldukları Çocukla İlgili İş Bölümü Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Mülayim, A. (2009). *Bedensel Özürlüler İçin Mimari Mekân Tasarımı*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.

Nergiz, H. ve Uluç, S. (2018). “Çocuğunda Görme Yetersizliği Olan Anne ve Babaların Çeşitli Psikolojik Değişkenler Açısından Karşılaştırılması”. *Özel Eğitim Dergisi*, 19(1), 79-103.

Özdelikara, A. ve Arslan, B. (2017). “Engellilik Durumunun Belirlenmesi ve Engelli Hizmetlerine Yönelik Beklentiler”. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (62), 98-110.

Özer, D.S. (2013). *Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor*. Ankara: Nobel Yayıncılık, 26-27.

Öztürk, M. (2011). *Türkiye’de Engelli Gerçeği*. İstanbul: MÜSİAD Cep Kitapları.

Page, S. J., O’Connor, E. ve Peterson, K. (2001). Leaving The Disability Ghetto: A Qualitative Study of Factors Underlying Achievement Motivation Among Athletes With Disabilities. *Journal of Sport and Social Issues*, 25(1), 40-55.

Pensgaard, A.M. ve Sorensen, M. (2002). Empowerment Through the Sport Context: A Model to Guide Research for Individuals With Disability. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 19(1), 48-67.

Perry, J. Ross, M. Weinstock, J. ve Gfeller, J. (2017). “Examining the Interrelationships between Motivation, Conscientiousness, and Individual Endurance Sport Performance”. *Journal of Sports Science*, 5, 146-156.

Polat, G. (2015). *Bedensel Engelli Sporcularda Oluşan Spor Sakatlıkları ve Rehabilitasyon Sürecinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Sağlık Bakanlığı. (2013). “*Biz Engel Tanımayız*” Projesi Sonuç Raporu. Sağlık Müdürlüğü Antalya Halk Sağlığı Müdürlüğü, Antalya.

Seker, S.E. (2015). "Motivasyon Teorisi (Motivation Theory)". *Yönetim Bilişim Sistemleri Ansiklopedisi*, 2(1), 22-26.

Shapiro, D.R. (2003). "Participation motives of Special Olympics Athletes". *Adapted Physical Activity Quarterly*, 20(2), 150-165.

Shihui, C., Jin, W., Mei, J. ve On, L.K. (2007). "Motivation of Sport Participation in Elite Athletes with Physical Disabilities in Mainland China". *Asian Journal of Exercise & Sports Science*, 4(1), 63-67.

Sonuç, A. (2012). *Zihinsel Engellilerde Sporun Öfke Düzeyine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

Soyer, F., Can, Y., Güven, H., Hergüner, G., Bayansaldüz, M. ve Tetik, B. (2010). "Sporculardaki Başarı Motivasyonu ile Takım Birlikteliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 226-239.

Söğüt, M. (2006). *Sporun Bedensel Engellilerin Sosyalleşmeleri Üzerine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

Süleymanoğlu, A. (2015). *Engellilere Yönelik Halk Eğitim Kursları Ve Hidroterapinin Aktivite, Katılım, Yaşam Kalitesi ve Depresyon Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Şahin, A. (2014). *Spor Yapan ve Yapmayan Bedensel Engelli Bireylerin Öfke İfade Tarzlarının Araştırılması*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Şirinkan, A., Şirinkan, S., & Çalışkan, E. (2010). *Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Öğrenci Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi/ Evaluation Of Physical Education And Sport Courses Of Disabled People From The Wiewpoints Of Students*. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(2).

Tekeş, B. (2013). *Engellilere Yönelik Önyargıyı Yordayan Değişkenler: Kültürler Arası Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Temiz, K. (2010). *Görme Engellilerde Ruhsal Belirtilerin, Yaşam Doyumunun Ve Stresle Baş Etme Tarzlarının Araştırılması*. Uzmanlık Tezi, İnönü Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Malatya.

Tiryaki, Ş., Gödelek, E. (1997). “Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeğinin Türk Sporcuları için Uyarlanması Çalışması”. *I. Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu Bildiri Kitapçığı*, Bağırhan Yayinevi, 128-141.

Tod, D. ve Hodge, K. (2001). “Moral Reasoning and Achievement Motivation In Sport: A Qualitative Inquiry”. *Journal of Sport Behavior*, 24(3), 307.

Turhan, M. (2009). *Profesyonel Futbolcularda Depresyon Düzeyi, Anksiyete Düzeyi ve Kişilik Özellikleri ile Sporda Başarı Motivasyonu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Turkey, H., Yetim, A.A., ve Çeviker, A. (2017). Role Of Sports Activities In The Socialization Process Of Street Children (A Pilot Study). *European Journal of Physical Education and Sport Science*.

Tüfekci, F.G. ve Kadiroğlu, T. (2017). “Engelli Çocuk ve Hemşirelik Yönetimi”. *Türkiye Klinikleri Journal of Pediatric Nursing-Special Topics*, 3(3), 185-192.

Türk Dil Kurumu, (t.y.), Erişim tarihi: 09 Ocak 2018, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a54092b366bc8.94183472

Türkiye İstatistik Kurumu, (t.y.), Erişim tarihi: 28 Şubat 2017, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1017

Ünsal, H. (2012). “Harmanlanmış Öğrenmenin Başarı ve Motivasyona Etkisi”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 1-27

Weiler, R., Van Mechelen, W., Fuller, C. ve Verhagen, E. (2016). Sport Injuries Sustained by Athletes with Disability: A Systematic Review. *Sports Medicine*, 46(8), 1141-1153.

Wilson, P.E. ve Clayton, G.H. (2010). “Sports and disability”. *Physical Medicine and Rehabilitation*, 2(3), S46-S54.

World Health Organization. (t.y.), Erişim tarihi: 02 Haziran 2017, <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs352/en/erişim>

Yalçın, İ. (2015). *İşitme Engelli Futsal Sporcularının Başarı Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Yaman, A. (2017). *Toplam Kalite Yönetimi Uygulamaları İle İş gören Motivasyonunun İş Tatmini Üzerine Etkilerinin İncelenmesi: Bir Devlet Hastanesinde Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yanar, Ş., Kırandı Ö. ve Can, Y. (2017). Tenis ve Badminton Sporcularının Sporcu Kimlik Algısı ve Başarı Motivasyon Düzeyleri Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi. *Sportif Eğitim Dergisi*, 1(1), 51-58.

Yaylı, A. ve Öztürk, A.Y.Y. (2006). Konaklama İşletmeleri Yöneticilerinin Bedensel Engelliler Pazarına Bakış Açıları Üzerine Bir Araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 17(1), 87-97.

Yetim, A. A. (2014, Mayıs). *Engelliler Sporuna Sosyolojik Yaklaşım*. II. Uluslararası. Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi Bildiri Özetleri kitabı, Batman.

Yılmaz, A., Şentürk, U. ve Ramazanoğlu, F. (2014). Bedensel Engellilerde Spor Konulu Araştırmaların İçerik Analizi. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 9(1-2), 28-43.

Türkiye Engelliler Spor Yardım ve Eğitim Vakfı, (t.y.), Erişim Tarihi: 11 Eylül 2018, <http://tesyev.org/tr/almanya-engelliler-spor-tarihi>

EKLER

EK.1.

KİŞİSEL BİLGİLER ANKETİ

Kıymetli Katılımcı; Bu Anket, “**Bedensel Engelli Sporcuların Spora Özgü Başarı Motivasyonlarının Değerlendirilmesi**” adlı yüksek lisans tezinde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. lütfen soruları dikkatli okuduktan sonra size en uygun gelen seçeneğin üzerini (x) işaretleyiniz. göstereceğiniz ilgi ve yardımlar için şimdiden teşekkür eder, yaşamınızda başarılar dilerim.

1- Cinsiyetiniz?

☐ Erkek ☐ Kadın

2- Yaşınız?

☐ (18-23) ☐ (24-29) ☐ (30-35) ☐ (36-41) ☐ (42+)

3- Öğrenim düzeyiniz?

☐ İlkokul-Ortaokul ☐ Lise ve Dengi ☐ Üniversite ☐ Yüksek Lisans / Doktora

4- Medeni durumunuz?

☐ Bekar ☐ Evli

5-Aylık gelir düzeyiniz nedir?

☐ (1-1300) ☐ (1500-2500) ☐ (2500-3700) ☐ (3700+...)

6-Sporculukta tecrübeniz?

☐ (1-4 yıl) ☐ (5-8 yıl) ☐ (9-12) ☐ (13+...yıl)

7-Branşınız nedir?

☐ Futbol ☐ Basketbol ☐ Voleybol ☐ Atletizm ☐ Masa Tenisi ☐ Kayak ☐ Okçuluk
☐ Yüzme ☐ Tenis ☐ Atıcılık ☐ Badminton ☐ Halter ☐ Diğer(.....)

8-Sporcusu olduğunuz takımın veya branşın mücadele ettiği kategori?

☐ Erkek ☐ Bayan ☐ Karışık

9-Engelli olma sebebiniz?

☐ Doğum Öncesi ☐ Doğum Esnasında ☐ Doğum Sonrası

Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği

Ö		Hiçbir Zaman	Çok az	Bazen	Oldukça Fazla	Her Zaman
	Örnek	1	2	3	4	5
	Yarışma Öncesi içimde garip bir sıkıntı hissedirim	1	2	3	4	5
1	Takım arkadaşlarım oyundaki mücadeleciliğime saygı duyarlar	1	2	3	4	5
2	Maçtan hemen önce gergin oluyorum ve olduğum yerde duramıyorum	1	2	3	4	5
3	Takım arkadaşlarımı oyuna ısındırma becerisine sahibim	1	2	3	4	5
4	Zor bir antrenman anında çalıştırıcının taktiri bana zorluğu unutturur	1	2	3	4	5
5	Diğerleri beni önde gelen bir yarışmacı olarak görmüyorlar	1	2	3	4	5
6	İyi bir müsabaka çıkartmak heyecan veriyor	1	2	3	4	5
7	Takım arkadaşlarım liderlik yeteneğime saygı duyarlar	1	2	3	4	5
8	İzleyiciler varken daha iyi mücadele ettiğimi düşünüyorum	1	2	3	4	5
9	Takım arkadaşlarım kadar sert ve dayanıklı görünmüyorum	1	2	3	4	5
10	Takım arkadaşlarım iş bitiriciliğimi ve kararlılığımı beğeniyor	1	2	3	4	5
11	Diğer oyuncuların eğitilmesi için çok çaba gösteriyorum	1	2	3	4	5
12	Spordaki geçmiş başarılarımdan söz etmeyi sevmiyorum	1	2	3	4	5
13	Takım kaptanı olmaktan hoşlanıyorum	1	2	3	4	5
14	Maçta kendimi oyuna öylesine veriyorum ki geçici olarak gerçekte bağlantımı yitiriyorum	1	2	3	4	5
15	Kaybedilen bir maçtan sonra uyumakta güçlük çekiyorum	1	2	3	4	5
16	Bir maçı kazanınca kendimi çok tatmin olmuş hissediyorum	1	2	3	4	5
17	Bir maçtan önce sakin olmak benim için çok zor	1	2	3	4	5
18	Yeteneklerini geliştirmek için fazladan antrenman yapan sporcuları takdir ediyorum	1	2	3	4	5
19	İnsanların maç sırasında beni izlemelerinden hoşlanıyorum	1	2	3	4	5
20	Sporda başarılı olmayı istiyorum	1	2	3	4	5
21	Benimle aynı düzeyde olan birisiyle mücadele ederken kazanmaktan çok kaybederim	1	2	3	4	5
22	Kaybetmek beni gereğinden fazla etkiliyor	1	2	3	4	5
23	Sporda başarılı olmak için yıl boyu çalışmayı isterim	1	2	3	4	5

24	Amacım bir spor dalında önde gelen biri olmaktır	1	2	3	4	5
25	Maç sırasında, maçı verebilecek bir hata yaparsam kendime gelmem biraz zaman alır	1	2	3	4	5
26	İyi bir sporcu olmak benim için önemli değildir	1	2	3	4	5
27	Bazen, maçı kaybettiğimizde günlerce bunu kendime dert ederim	1	2	3	4	5
28	Bir maçtan hemen sonra karnıma ağrılar girer	1	2	3	4	5
29	Sportif kapasitemi beğenmiyorum	1	2	3	4	5
30	Çok yetenekli rakiplere karşı daha iyi oynadığımı sanıyorum	1	2	3	4	5
31	En iyisini yapmak için çok çaba sarf ederim	1	2	3	4	5
32	Birisiyle maç hakkında konuşurken heyecanlanıyorum	1	2	3	4	5
33	Tanınmak umuduyla spor branşında çok çalışıyorum	1	2	3	4	5
34	Bir hata yaptığımda maçın geri kalan bölümünde bu beni çok üzüyor	1	2	3	4	5
35	Bir takım arkadaşımın oynamasına yararlı olacak önerilerde bulunmaktan hoşlanıyorum.	1	2	3	4	5
36	Başkaları için güç bulduğum bir görevin bana verilmesinden zevk duyuyorum	1	2	3	4	5
37	Bir maçtan önce olacakları kendime çok dert etmiyorum	1	2	3	4	5
38	Sezon dışında sporu unutmaktan hoşlanıyorum	1	2	3	4	5
39	Maçtan önceki gece uyumakta güçlük çekiyorum	1	2	3	4	5
40	Başarıya açılan yol, şanstın çok daha fazla çalışmadan geçer	1	2	3	4	5

EK.3.

İmzası:

**TÜRKİYE
BEDENSEL ENGELLİLER SPOR FEDERASYONU
BAŞKANLIĞI**

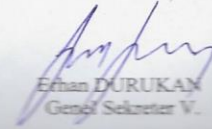

Sayı : TBESF- 4565
Konu : Anket Çalışması

22 /11/2016

.....SPOR KULÜBÜ BAŞKANLIĞINA

Federasyonumuza başvurarak “Bedensel Engelli Sporcuların Spora Özgü Başarı Motivasyonlarının Değerlendirilmesi “ konulu anket çalışması için Begüm Yaşar SÖNMEZ’e sağlık ve eğitim kurulumuz izin vermiş olup söz konusu anket çalışması için gerekli yardım ve kolaylığın sağlanmasını rica ederim.

Erhan DURUKAN
Genel Sekreter V.

Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu Başkanlığı
Ulus İşhanı A/Blok Kat-1 No:106 Ulus/ANKARA
Tel:0312 309 73 97 Faks: 0312 311 68 52
Web: www.tb esf.org.tr e-mail: tb esf@tb esf.gov.tr

ÖZGEÇMİŞ

I. Bireysel Bilgiler

Adı: Begüm

Soyadı: YAŞAR SÖNMEZ

Doğum Yeri ve Tarihi: Erzurum- 01.07.1989

Uyruğu: Türkiye Cumhuriyeti

E-mail Adresi: begumyasar36@gmail.com

İletişim Adresi: Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, 19 Mayıs Spor Kompleksi
İçi, Altındağ – ANKARA

Telefon:0312 309 21 00

II. Eğitim Bilgileri

2014-2018: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans

2008-2012: Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu – Spor Yöneticiliği, Lisans

Yabancı Dil: İngilizce

III. Mesleki Deneyimi

Staj: Trabzonspor Kulübü

Basketbol Antrenörlüğü

Korfboll Antrenörlüğü

Pilates Antrenörlüğü

Kick Boks Hakemliği

Curling Hakemliği

Yüzme Hakemliği

IV. Unvanları

Spor Eğitim Uzmanı – Gençlik ve Spor Bakanlığı

V. Üye Olduğu Kuruluşlar

Büro Memur Sen

VI. Bilimsel İlgi Alanları

Spor Yönetimi Spor Felsefesi, Spor Psikolojisi, Spor Sosyolojisi,

VII. Bilimsel Çalışmalar

Ulusal ve Uluslararası Bildiriler

Güngörmüş HA., Tolukan E., Sarol H., **Yaşar, B.** (2015). “Fitness Merkezlerinden Hizmet Alan Bireylerin Rekreatif Aktivitelere Katılımının Önündeki Engellerin Belirlenmesi” International Congress on Education, ERPA 04-07 June, Athens-Greece.

Çeviker, A., Tuncel Dolaşır, S., Turkay, H., **Yaşar, B.**, (2016). “The Evaluation of The Sport Based Occupations As Regards To Ethical Point Of View” The 10th International Conference In Physical Education, Sports And Physical Therapy, 18-20 November, Elazığ-Türkiye.

